

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

VIDZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS

Bērnu sociālās aprūpes centrs “Gaujiena”

REORGANIZĀCIJAS PLĀNS

Deinstitutionalizācijas plāna izstrāde projekta „Vidzeme iekļauj”
(vienošanās Nr. 9.2.2.1/15/l/003) ietvaros

SATURS

1.	Levads	3
2.	Termini un saīsinājumi	4
3.	Mērķis un pamatojums	8
4.	Esošās situācijas analīze	12
4.1.	BSAC "Gaujiena" izveide un vēsturiskā attīstība	12
4.2.	Informācija par BSAC "Gaujiena" esošajiem bērniem	13
4.3.	BSAC "Gaujiena" aprūpes modelis	14
4.4.	Informācija par BSAC "Gaujiena" personālu	15
4.5.	BSAC "Gaujiena" infrastruktūras un funkcionālā pielietojuma analīze	16
4.6.	BSAC "Gaujiena" izvietojums un pieejamība	16
4.7.	BSAC "Gaujiena" budžets un ienākumu avoti	18
4.8.	BSAC "Gaujiena" atbilstība ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma sniegšanai	20
5.	REORGANIZĀCIJAS RISINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS	24
5.1.	Pašvaldības vērtējums par BSAC "Gaujiena" attīstību	24
5.2.	Alternatīvas BSAC "Gaujiena" tālākai darbībai	24
5.3.	DI ietvaros atbalstāmās reorganizācijas alternatīvas	26
5.4.	Risinājumi ēku turpmākajai izmantošanai un infrastruktūras pielāgojumiem	27
5.6.	Bērnu pārvietošanas plāns	27
5.7.	Risinājumi personāla resursu tālākai izmantošanai	27
5.8.	Ieviešanas un laika plāns	30
5.9.	Finansējums un tā avoti	32
6.	Pielikumi	33
1.	PIELIKUMS: Dati par BSAC "Gaujiena" bērniem	33
2.	PIELIKUMS: BSAC "Gaujiena" personāls (dati uz 01.06.2017.)	35
3.	PIELIKUMS: BSAC "Gaujiena" bērnu vajadzību izvērtējumu apkopojums	36
4.	PIELIKUMS: BSAC "Gaujiena" ēkas tehniskā stāvokļa novērtējums (dati uz 29.06.2017.)	37
5.	PIELIKUMS: BSAC "Gaujiena" ēkas un telpu fotofiksācija	38
6.	PIELIKUMS: Iedzīvotāju skaita izmaiņas Apes novadā (no 01.01.2012. līdz 01.01.2017.)	48
7.	PIELIKUMS: BSAC "Gaujiena" pieejamie veselības speciālisti	48
8.	PIELIKUMS: Izglītības iestāžu pieejamība	49
9.	PIELIKUMS: Ārpusģimenes aprūpe Apes novadā	50

1. IEVADS

Bērnu sociālās aprūpes centra "Gaujiena" (turpmāk – BSAC "Gaujiena") reorganizācijas plāns (turpmāk – Plāns) apkopo informāciju par esošo situāciju BSAC "Gaujiena", tajā esošajiem bērniem, darbiniekiem, infrastruktūru, aprūpes modeli un pakalpojuma sniegšanas finansiālo stāvokli. Plāna mērķis ir novērtēt BSAC "Gaujiena" sniegto ilgstošas bērnu ārpusģimenes aprūpes un rehabilitācijas pakalpojuma (turpmāk – aprūpes pakalpojums) atbilstību bērnu alternatīvo aprūpi regulējošajiem normatīviem. Sniedzot novērtējumu par BSAC "Gaujiena" nodrošinātā aprūpes pakalpojuma atbilstību ģimeniskās vides priekšnosacījumiem, tiek izvirzītas BSAC "Gaujiena" reorganizācijas alternatīvas, t.sk. risinājumi bērnu iespējamai pārvietošanai, infrastruktūras izmantošanai un personāla resursu tālākai izmantošanai.

Plāna izstrādes metodoloģija balstās sekojošās izpētes aktivitātēs:

- Tikšanās ar BSAC "Gaujiena" darbiniekiem¹;
- Telefonsarunas ar BSAC "Gaujiena" vadību;
- BSAC "Gaujiena" sniegto datu analīze;
- BSAC "Gaujiena" darbinieku anketēšana;
- BSAC sagatavoto gada pārskatu, kas iesniegti LR LM laika posmā 2014.-2016. g. analīze.

Plāna izstrādes gaitā konstatētie ierobežojumi ir sekojoši:

- Nesakrītības VPR, BĢAC un LM statistikas pārskatu datus par BSAC "Gaujiena";
- BSAC "Gaujiena" un LR LM rīcībā nav darbības pārskats par 2016. g.;
- Aizkavēta darbinieku anketēšana, kas saistīta ar izpētes norisi vasaras periodā un darbinieku došanos atvaļinājumos.

¹ Pirmā tikšanās ar BSAC "Gaujiena" darbiniekiem un vadību tika īstenota 21.06.2017.; otrā tikšanās notika 08.08.2017.

2. TERMINI UN SAĪSINĀJUMI

TERMINI	TERMINU SKAIDROJUMS
Aizbildnība	Aizbildnība ir process, kad bērnam, kurš palicis bez vecāku gādības, ieceļ aizbildni (personu), kura bērnam turpmāk aizvietos vecākus un pārstāvēs bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās. (Avots: Alianse bērniem interneta vietne).
Alternatīvā aprūpe	Bērnu, kas palikuši bez vecāku gādības aprūpe (Avots: ANO Ģenerālās asamblejas 64. sesijā pieņemtā rezolūcija 64/142 "Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi"). Latvijas normatīvos aktos alternatīvās aprūpes termina vietā tiek izmantots ārpusģimenes aprūpes jēdziens.
ANO pamatnostādnes	ANO ģenerālā asamblejā pieņemtā rezolūcija Nr. 64/142 "Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi" (Avots: http://www.lm.gov.lv/upload/berns_gimene/bernu_tiesibas/akti/guidelines.pdf).
Aprūpes personāls	Šajā dokumentā terminā "aprūpes personāls" atbilstoši LR MK 18.05.2010. noteikumos Nr. 461 apstiprinātajam profesiju klasifikatoram <u>ietvertas</u> sekojošas profesiju grupas: 1) sociālā darba speciālisti (sociālais darbinieks, sociālais aprūpētājs, sociālais rehabilitētājs), 2) aprūpētāji, aukles un sociālie audzinātāji. Terminā <u>nav ietverti</u> veselības aprūpes speciālisti (ārstus, medmāsas, u.c.) un rehabilitācijas speciālisti (ergoterapeits, fiziooterapeits, masieris, psihologs, sociālais pedagogs, logopēds, speciālais pedagogs, u.c.).
Audzģimene	Ģimene vai persona, kas nodrošina aprūpi bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimenes vide vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana bioloģiskajā ģimenē līdz brīdim, kad bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts, viņam nodibināta aizbildnība vai bērns ievietots bērnu aprūpes iestādē (Avots: Bērnu tiesību aizsardzības likums).
Ārpusģimenes aprūpe	Aprūpe, kas bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem tiek nodrošināta pie aizbildņa, audzģimenes, bērnu aprūpes iestādē (Avots: Bērnu tiesību aizsardzības likums).
Bārenis	Bērns, kura vecāki ir miruši vai likumā noteiktajā kārtībā atzīti par mirušiem (Avots: Bērnu tiesību aizsardzības likums).
Bez vecāku gādības palicis bērns	Bērns, kura vecāki nav zināmi, ir pazuduši vai ilgstošas slimības dēļ nespēj realizēt aizgādību vai kura vecākiem pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības (Avots: Bērnu tiesību aizsardzības likums).
Bērna aprūpe	Bērna aprūpe nozīmē viņa ikdienas uzturēšanu, kas ietver ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu, audzināšanu, kā arī garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšanu, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu neatkarīgai dzīvei (Avots: Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija).
Bērnu sociālās aprūpes iestāde	Iestāde, kurā tiek nodrošināta sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija bāreņiem vai bez vecāku gādības palikušiem bērniem, kā arī bērniem, kuriem nepieciešama sociālā rehabilitācija vai īpaša aprūpe veselības stāvokļa dēļ (Avots: Bērnu tiesību aizsardzības likums).
Deinstitucionalizācija	Pakalpojumu sistēmas izveide, kas sniedz personai, kurai ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, nepieciešamo atbalstu, lai tā spētu dzīvot mājās vai ģimenes vidē; ilgstošs process, kura laikā pakalpojumus institūcijās aizstāj ar pakalpojumiem personas dzīvesvietā (Avots: LM Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam).
Dienas centrs	Pakalpojums, kura ietvaros pakalpojuma sniedzējs klientiem ar sociālā darba speciālista vai cita speciālista atbalstu nodrošina sociālo prasmju attīstīšanas iespējas, izglītošanas, brīvā laika pavadīšanas, mākslas vai mākslinieciskās

TERMINI	TERMINU SKAIDROJUMS
	pašdarbības nodarbības (Avots: 2017. gada 13.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.338 Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem).
ES Kopējās vadlīnijas	Eiropas Komisijas izstrādātas Eiropas vadlīnijas pārejai no institucionāliem uz SBSP.
ESF projekts "Vidzeme iekļauj"	Projekta mērķis ir palielināt Vidzemes reģionā ģimeniskai videi pietuvinātu un sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību dzīvesvietā personām ar invaliditāti un bērniem, kas atrodas ārpusģimenes aprūpē (Avots: Vidzeme.lv)
Funkcionālais traucējums	Slimības, traumas vai iedzimta defekta izraisīts fiziska vai garīga rakstura traucējums, kas ierobežo personas spējas strādāt, aprūpēt sevi un apgrūtina personas iekļaušanos sabiedrībā (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Garīga rakstura traucējums	Psihiska saslimšana vai garīgās attīstības traucējums, kas ierobežo personas spējas strādāt un aprūpēt sevi, kā arī apgrūtina tās iekļaušanos sabiedrībā un kas noteikts atbilstoši spēkā esošajai Starptautiskās statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas (SSK) redakcijai (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums	Pakalpojuma forma, kas paredz bērna aprūpi mazās grupās tādā veidā, kas līdzinās autonomas ģimenes apstākļiem ar vienu vai vairākiem aprūpes speciālistiem, kas pilda vecāku funkcijas (Avots: http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/GUIDELINES-Final-English.pdf , 28. lpp.)
Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija	Sociālā institūcija, kas nodrošina personai, kura vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt, kā arī bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem mājokli, pilnu aprūpi un sociālo rehabilitāciju (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Individuālo vajadzību izvērtēšana	Dažādu speciālistu pēc vienotas metodikas veikta DI projektā iesaistīto mērķa grupu pārstāvju individuālo vajadzību izvērtēšana un individuālo rehabilitācijas plānu jeb individuālo attīstības plānu izstrāde (Avots: LM). Vidzemes plānošanas reģionā individuālo vajadzību izvērtēšana tiek veikta ESF projekta "Vidzeme iekļauj" ietvaros.
Jauniešu māja	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas izveidota viena vai vairākas atsevišķas dzīvokļa tipa telpas, kurās bāreņi un bez vecāku gādības palikuši bērni vecumā no 15 līdz 17 gadiem apgūst sociālās prasmes un iemaņas, kuras nepieciešamas patstāvīgai dzīvei (Avots: Izvērtējums „Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam”).
Juridiski brīvi bērni	Bez vecāku gādības palikuši bērni, kuri iekļauti adopcijas reģistrā. (Avots: 2003.gada 11.marta MK noteikumi Nr.111 Adopcijas kārtība).
Klients	Persona, kas saņem sociālos pakalpojumus vai sociālo palīdzību (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Krīzes centrs	Sociālā institūcija, kurā tiek sniegta īslaicīga psiholoģiska un cita veida palīdzība krīzes situācijā nonākušām personām (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Krīzes situācija	Situācija, kurā ģimene (persona) katastrofas vai citu no ģimenes (personas) gribas neatkarīgu apstākļu dēļ pati saviem spēkiem nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības un tai ir nepieciešama psihosociāla vai materiāla palīdzība (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Pamatvajadzības	Ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, obligātā izglītība (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem	2017. gada 13. jūnijā pieņemtie Ministru kabineta noteikumi Nr. 338 "Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem".

TERMINI	TERMINU SKAIDROJUMS
Pusaudzis	Balstoties uz "ANO vispārējajiem komentāriem par bērnu tiesību nodrošināšanu pusaudžu gados" ar pusaudzi šajā dokumentā tiek saprasts bērns vecumā no 10-17 (ieskaitot) g.v. (Avots: ANO vispārējajiem komentāriem par bērnu tiesību nodrošināšanu pusaudžu gados, 3.lpp.)
Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi	Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi ir visi sociālie pakalpojumi, izņemot ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus institūcijās. SBSP ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem ietver aprūpi ģimenes vidē: pie aizbildņa vai audžuģimenē, kā arī uzturēšanos ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā vai "jauniešu mājā" (Avots: LM Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam).
Sociālais darbs	Profesionāla darbība, lai palīdzētu personām, ģimenēm, personu grupām un sabiedrībai kopumā veicināt vai atjaunot savu spēju sociāli funkcionēt, kā arī radīt šai funkcionēšanai labvēlīgus apstākļus (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Sociālais dienests	Pašvaldības izveidota iestāde, kas sniedz sociālo palīdzību, organizē un sniedz sociālos pakalpojumus pašvaldības iedzīvotājiem (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Sociālā darba speciālists	Persona, kurai ir Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā noteiktā izglītība un kura veic sociālā darbinieka, karitatīvā sociālā darbinieka, sociālā aprūpētāja, sociālā rehabilitētāja vai sociālās palīdzības organizatora profesionālos pienākumus (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Sociālās aprūpes pakalpojums	Pasākumu kopums, kas vērsts uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Sociālās rehabilitācijas pakalpojums	Pasākumu kopums, kas vērsts uz sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā, un ietver sevī pakalpojumus personas dzīvesvietā un sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā vai dzīvesvietā vai sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā (Avots: Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums).
Viesģimene	Laulātie vai persona, kas uz laiku uzņem savā dzīvesvietā bērnu aprūpes iestādē ievietotu bērnu vai bērnu aprūpes iestādē kontaktējas ar tur ievietotu bērnu (Avots: Bērnu tiesību aizsardzības likums).

SAĪSINĀJUMI	SAĪSINĀJUMU SKAIDROJUMS
AAA	Aizbildnis, audžuģimene un adoptētājs
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
BSAC	Bērnu sociālās aprūpes centrs
BSAC "Gaujiena"	Bērnu sociālās aprūpes centrs "Gaujiena"
DI	Deinstitutionalizācija
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
EUR	Eiro
FT	Funkcionālie traucējumi
GRT	Garīga rakstura traucējumi

SAĪSINĀJUMI	SAĪSINĀJUMU SKAIDROJUMS
ĢAC	Ģimenes atbalsta centrs
ĢVPP	Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums
LM	Labklājības ministrija
LM SPSR	Labklājības ministrijas Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju reģistrs
MK	Ministru kabinets
n.d.	Nav datu
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
Projekts	Eiropas Sociālā fonda līdzfinansēts projekts „Vidzeme iekļauj”
SBSP	Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi
SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
VPR	Vidzemes plānošanas reģions

3. MĒRĶIS UN PAMATOJUMS

Laika gaitā pasaules praksē par neapstrīdamu ir kļuvusi atziņa, ka dzīve institūcijā negatīvi ietekmē bērna garīgo un fizisko attīstību, kā arī būtiski ierobežo viņa nākotnes perspektīvas. Šai nostājai ir pievienojusies arī Latvija, īstenojot starptautiskajiem principiem atbilstošu deinstitucionalizācijas procesu, kura mērķis ir attīstīt cilvēktiesību dokumentos nostiprinātus un bērnu vajadzībām atbilstošus, ģimeniskai videi pietuvinātus, sabiedrībā balstītus pakalpojumus bērniem, kas palikuši bez vecāku aprūpes. Šī mērķa sasniegšanai Latvijā tiek pilnveidots tiesiskais regulējums, kā arī, izmantojot ES fondu līdzekļus, veiktas praktiskas darbības vides un pakalpojumu pilnveidošanas jomā.

Bērni ir sabiedrības neaizsargātākā daļa, kuras tiesības tiek pārsvarā realizētas ar citu personu palīdzību, un šī iemesla dēļ bērni ir īpaši aizsargājami. **ANO Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas**² 25. panta 2. daļa nosaka, ka bērniem ir tiesības uz īpašu valsts aizsardzību un palīdzību.

Bērnu cilvēktiesības un standartus paredz **ANO Bērnu tiesību konvencija**³ (turpmāk tekstā – Bērnu tiesību konvencija), kas satur pamata cilvēktiesību uzskaitījumu, kuras bērni bauda bez jebkādas diskriminācijas: tiesības uz izdzīvošanu, tiesības uz pilnvērtīgu attīstību, aizsardzību no traumējošas ietekmes, ļaunprātīgas izmantošanas un ekspluatēšanas, tiesības baudīt ģimenes dzīvi, kultūru un sociālo dzīvi, kā arī aizsargā bērna tiesības, nosakot standartus veselības aprūpē, izglītībā, juridiskajiem, civilajiem un sociālajiem pakalpojumiem. Bērnu tiesību konvencijas dalībvalstīm ir pienākums pieņemt lēmumus un rīkoties atbilstoši bērna labākajām interesēm. Saskaņā ar Bērnu tiesību konvencijas preambulu dalībvalstis ir atzinušas, ka ģimene ir sabiedrības pamatšūniņa un visu tās locekļu, it sevišķi bērnu, izaugsmes un labklājības dabiskā vide. Preambulas pamatprincipi nosaka, ka katra bērna interesēs ir augt apstākļos, kas nodrošina pilnvērtīgu un harmonisku attīstību, proti, augt ģimenē, mīlestības un izpratnes atmosfērā, būt drošībā, saņemt īpašu aizsardzību, kā arī būt sagatavotam patstāvīgai dzīvei sabiedrībā. Bērnu tiesību konvencijas 20. pants nosaka, ka bērnam, kuram īslaicīgi vai pastāvīgi nav savas ģimenes vai kuru viņa paša interesēs nedrīkst atstāt ģimenē, ir tiesības uz īpašu valsts aizsardzību un palīdzību, un ka dalībvalsts saskaņā ar saviem tiesību aktiem nodrošina šādam bērnam alternatīvu aprūpi primāri ģimeniskā vidē.

Deklarācijas par bērnu aizsardzības un labklājības sociālajiem un tiesiskajiem principiem, it īpaši ja bērns nodod audzināšanā un adoptē nacionālā un starptautiskā līmenī⁴, 4. pantā noteikts, ka gadījumos, kad bērna paša vecāku aprūpe ir nepieejama vai neatbilstoša, jāapsver bērna radnieku, audžuģimeņu vai adoptētāju ģimenes aprūpe, vai nepieciešamības gadījumā – piemērotu bērnu iestāžu aprūpe. Tādējādi iepriekšminētā deklarācija nosaka prioritāro secību bērna vislabākajām interesēm atbilstoši ārpusģimenes aprūpes formai.

ANO Pamatnostādņu par bērnu alternatīvo aprūpi⁵ (turpmāk tekstā – Pamatnostādnes) 5. punkts paredz, ka gadījumos, kad bērna ģimene, pat saņemot attiecīgu atbalstu, nespēj par bērnu pienācīgi gādāt vai to pamet, vai atsakās no tā, par bērna tiesību aizsardzību un pienācīgas alternatīvas aprūpes nodrošināšanu ir atbildīga valsts un tieši valsts uzdevums ir ar kompetento iestāžu starpniecību nodrošināt pārraudzību pār jebkura alternatīvā aprūpē esoša bērna drošību, labklājību un attīstību. Turklāt valstij ir jāizstrādā un jāīsteno vispusīgi pasākumi bērnu labklājībai un aizsardzībai, pievēršot uzmanību esošo alternatīvās aprūpes iespēju uzlabošanai saskaņā ar pamatnostādnes noteiktajiem principiem. Pamatnostādņu 12. punkts nosaka, ka bērniem alternatīvajā aprūpē ir svarīgi nodrošināt stabilas mājas un apmierināt viņu pamatvajadzības pēc drošas un pastāvīgas piesaistes aprūpētājam, turklāt pastāvīga risinājuma rašana ir galvenais mērķis. 53. punkts paredz valsts pienākumu veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai apmierinātu katru bez vecāku gādības palikuša bērna konkrētās psihoemocionālās, sociālās un citas vajadzības, turklāt priekšroku dodot ar ģimeni un vietējo sabiedrību saistītiem risinājumiem. Saskaņā ar Pamatnostādņu 21. punktu bērna ievietošanu iestādē ir uzskatāma par izņēmuma gadījumu un piemērojama tikai sevišķos gadījumos, kad šāda vide konkrētam bērnam ir īpaši piemērota, vajadzīga un konstruktīva un vislabāk atbilst viņa interesēm. Pamatnostādņu 22. punktā īpaši akcentēts, ka bērniem, kas

² ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācija. Pieejams: <http://www.tiesibsargs.lv/lv/pages/tiesibu-akti/ano-dokumenti/ano-vispareja-cilvektiesibu-deklaracija>

³ ANO Bērnu tiesību konvencija. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1150>

⁴ 41/85. UN Declaration on Social and Legal Principles relating to the Protection and Welfare of Children, with Special Reference to Foster Placement and Adoption Nationally and Internationally. Pieejams: <http://www.un.org/documents/ga/res/41/a41r085.htm>

⁵ UN Guidelines for the Alternative Care of Children. Pieejams: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/142&referer=/english/&Lang=E

jaunāki par 3 gadiem, alternatīvā aprūpe jānodrošina ģimenēs. Pamatnostādņu 23. punkts tieši attiecas un deinstitucionalizāciju un nosaka, ka valstīs, kurās vēl aizvien ir lielas aprūpes iestādes, jāizstrādā alternatīvas, kas ļaus šīs iestādes pakāpeniski likvidēt, īstenojot vispārēju deinstitucionalizācijas stratēģiju, turklāt šim mērķim valstij jānosaka aprūpes standarti, lai nodrošinātu tādu kvalitāti un apstākļus, kas veicinātu bērna attīstību, piemēram, individualizētu aprūpi un aprūpi mazās grupās, un atbilstoši šiem standartiem jāvērtē esošās iestādes. Papildus tam, Pamatnostādņu 123. punkts nosaka iestāžu standartu vispārējo ietvaru – aprūpes iestādēm jābūt mazām un organizētām atbilstīgi bērna tiesībām un vajadzībām, un to videi jābūt pēc iespējas tuvai ģimenes vai nelielas grupas videi. Turklāt iestāžu vispārīgajam mērķim jābūt pagaidu aprūpei un aktīvai dalībai bērna atkalapvienošanā ar ģimeni, vai, ja tas nav iespējams, stabilas aprūpes nodrošināšanai alternatīvā ģimenes vidē.

Gan Pamatnostādņēs, gan **ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām**⁶ ir nostiprināts, ka aprūpe ģimeniskā vidē ir optimāls alternatīvās aprūpes veids, kas nodrošina bērnu aizsardzību un attīstību. Turklāt Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām ir skaidri noteikts, ka gadījumā, ja tuvākie ģimenes locekļi nespēj rūpēties par bērnu ar invaliditāti, dalībvalstis dara visu iespējamo, lai nodrošinātu alternatīvu aprūpi, ko var sniegt attālākie radnieki, bet, ja tas nav iespējams, tad ģimenes vidē sabiedrībā.

ANO Bērnu tiesību komitejas vispārējo komentāru par bērnu tiesību īstenošanu jauniešu periodā⁷ 53. punktā norādīts, ka jauniešu ārpusģimenes aprūpē priekšroka ir dodama audžuģimenēm vai nelielām jauniešu mājām, nepieļaujot daudzkārtēju aprūpes formu un iestāžu maiņu. Kā arī valstis tiek aicinātas darīt visu iespējamo, lai jauniešu ievietošana iestādēs tiktu izmantota tikai kā galējais līdzeklis.

Eiropas Komisijas stratēģijā “Eiropa 2020”⁸ viens no stratēģijas mērķiem ir nabadzības un sociālās atstumtības mazināšana. Šī mērķa sasniegšanai valstīm ir jāuzlabo ģimenes atbalsta un alternatīvu aprūpes iestāžu kvalitāte, jāstiprina bērnu aizsardzības un sociālie pakalpojumi profilakses jomā, jāpalīdz ģimenēm pilnveidot bērnu audzināšanas iemaņas nestigmatizējošā veidā, vienlaikus nodrošinot, ka bērni, kuru vecākiem ir atņemtas aizgādības tiesības, aug vidē, kura atbilst viņu vajadzībām. **Eiropas Padomes stratēģija bērnu tiesību jomā (2016. – 2021. gads)**⁹ akcentē nepieciešamību valstīs, kur joprojām pastāv lielas aprūpes iestādes, īstenojot deinstitucionalizāciju attiecībā uz šo bērnu aprūpi, jo īpaši tad, ja bērni ir jaunāki par trīs gadiem. **Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikums Nr. CM/Rec(2013)2 dalībvalstīm par bērnu un jauniešu ar invaliditāti pilnīgas iekļaušanas sabiedrībā nodrošināšanu**¹⁰, atsaucoties uz deinstitucionalizācijas procesu Eiropas valstīs, vienlaicīgi norāda uz nepieciešamību nodrošināt alternatīvus, sabiedrībā balstītus pakalpojumus. **ES Kopējās vadlīnijas**¹¹ uzsver, ka sabiedrībā balstīti pakalpojumi bērnu gadījumā nozīmē bērna tiesības saņemt aprūpi ģimeniskā vidē nevis iestādē, kā arī agrīnās intervences preventīvos pasākumus un atbalstu ģimenēm. Eiropas Savienības mērķis izveidot iekļaujošu sabiedrību ir tiešā veidā saistīts ar valsts pienākumu kopumu īstenojot deinstitucionalizāciju, tādējādi nodrošinot savas starptautiskās apņemšanās gan Eiropas, gan globālā griezumā.

Lai arī nebūdami ar tiesību akta spēku **Standarti bērnu ārpusģimenes aprūpei Eiropā**¹² (turpmāk tekstā – Standarti) ir būtisks dokuments, kas ļoti precīzi un visaptveroši paredz mērķus, pienākumus un konkrētu darbību vadlīnijas visā bērnu ārpusģimenes aprūpes procesā no brīža, kad ir pieņemts lēmums par bērna ārpusģimenes

⁶ ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/1630>

⁷ United Nations Committee on the Rights of the Child General comment No. 20 (2016) on the implementation of the rights of the child during adolescence (<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G16/404/44/PDF/G1640444.pdf?OpenElement>)

⁸ Komisijas paziņojums. EIROPA 2020. Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei. Pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:LV:PDF>

⁹ Eiropas Padomes stratēģija bērnu tiesību jomā (2016. – 2021. gads). Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/berns_gimene/bernu_tiesibas/akti/strategy_for_the_rights_of_the_child_2016.pdf

¹⁰ Eiropas Padomes Ministru komitejas ieteikums Nr. CM/Rec(2013)2 dalībvalstīm par bērnu un jauniešu ar invaliditāti pilnīgas iekļaušanas sabiedrībā nodrošināšanu. Pieejams: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&Ref=CM/Rec%282013%292&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=DBDCF2&BackColorIntranet=FDC864&BackColorLogged=FDC864&direct=true>

¹¹ Eiropas komisijas Eiropas vadlīnijas pārejai no institucionālās uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem. Pieejams: www.deinstitutionalisationguide.eu

¹² FICE (Fédération Internationale des Communautés Educatives), IFCO (International Foster Care Organisation - Starptautiskā Audžuveca organizācija) un SOS Children's Villages (SOS bērnu ciemati) izstrādāti ārpusģimenes aprūpes kvalitātes standarti Eiropā. “Standarti bērnu alternatīvai aprūpei” (Avots: Quality4Children Standarts pieejams: www.quality4children.info)

aprūpi līdz pat patstāvīgas dzīves uzsākšanai. Standarti nosaka ārpusģimenes aprūpes sistēmas organizēšanu atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām, vēršot fokusu uz ģimeniskas vides nodrošināšanu alternatīvajā aprūpē esošiem bērniem.

Lai bērnu institucionālās aprūpes sistēmu pārveidotu par mūsdienīgu, bērnu cilvēktiesībās balstītu un starptautiskajiem standartiem atbilstošu ģimeniskai videi pietuvinātu sociālu pakalpojumu, Latvija līdz 2020. gadam, piesaistot Eiropas Sociālā fonda finansējumu, īsteno deinstitucionalizāciju, pakāpeniski atsakoties no lielo bērnu aprūpes iestāžu pakalpojumiem un nodrošinot bērniem augšanu ģimeniskā vai tai pietuvinātā vidē. **Latvijas Republikas Satversmes**¹³ 110. pants nosaka, ka valsts aizsargā un atbalsta bērna tiesības, kā arī īpaši palīdz bērniem invalīdiem, bērniem, kas palikuši bez vecāku gādības vai cietuši no varmācības. Tādējādi valsts ir atzinusi, ka bez vecāku gādības palikuši bērni ir īpaša personu kategorija, kura ir nepastarpināti atkarīga no valsts rīcības, un tāpēc ikviens politikas lēmums attiecībā uz šiem bērniem ir jāvērtē no bērna labāko interešu prizmas saskaņā ar starptautiskajos dokumentos un **Bērnu tiesību aizsardzības likumā** noteiktajiem principiem.

Viens no **Latvijas Nacionālā attīstības plānā 2014.-2020.gadam**¹⁴ izvirzītajiem mērķiem ir panākt, ka bērni dzīvo labvēlīgā ģimeniskā vai ģimenei pietuvinātā vidē, un vardarbība ģimenē samazinās. Šī mērķa sasniegšanai ir noteikti veicamie uzdevumi: stiprināt alternatīvo ģimeņu (audžuģimenes, aizbildņi) kustību; pilnveidot ārpusģimenes aprūpes laikā bērnam sniegtos pakalpojumus; kā arī sekmēt ģimenisku vidi bērnu ārpusinstitūcijas aprūpes iestādēs un jauniešu sagatavotību dzīvei pēc ārpusģimenes aprūpes, nodrošinot sociālā dienesta atbalstu vismaz divus gadus pēc aprūpes pārtraukšanas, ceļot arī sociālo dienestu kapacitāti.

Latvijas Nacionālajā attīstības plānā nospraustā mērķa detalizācija ir noteikta vairākos plānošanas dokumentos, proti:

- **Rīcības plānā deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020.gadam**¹⁵ tiek uzsvērts, ka ģimene ir labākā vide bērna attīstībai, ka aprūpe institūcijā atstāj negatīvu iespaidu uz bērnu, un bērnam ir svarīgi augt ģimenē vai tai pietuvinātā vidē. Turklāt šis plāns arī paredz deinstitucionalizācijas procesa norisi, darbības virzienus un sasniedzamos rezultātus.
- **Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādņu 2014.-2020. gadam**¹⁶ pirmais rīcības virziens ir deinstitucionalizācija un cieši ar to saistītais otrais virziens – sabiedrībā balstīti, pēctecīgi un klienta individuālajām vajadzībām atbilstoši sociālie pakalpojumi.
- Savukārt **Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017. gadam**¹⁷ ir konstatētas problēmas, kas tieši ir saistītas ar bērnu ārpusģimenes aprūpi, tajā skaitā, ka daļai bērnu ārpusģimenes aprūpes laikā nav pieejami audžuģimenes pakalpojumi, kā arī nav iespējams atrast aizbildņi; bērniem ārpusģimenes aprūpes laikā ir jādzīvo bērnu aprūpes iestādēs, kur ģimeniskas vides nodrošināšanas iespējas ir ierobežotas; ārpusģimenes aprūpes iestāžu sniegto pakalpojumu nevar uzskatīt par pilnībā kvalitatīvu, jo pastāv personāla izglītības un kvalifikācijas nepietiekamība, bērni netiek pilnvērtīgi sagatavoti patstāvīgai dzīvei, pastāv finanšu un cilvēkresursu trūkums; liels bērnu skaits ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās un grupās ierobežo personāla spējas apmierināt bērna individuālās vajadzības, kas nelabvēlīgi ietekmē bērna turpmāko psihisko un fizisko attīstību. Šis konstatēto problēmu uzskaitījums atspoguļo pastāvošās sistēmas neatbilstību Pamatnostādņem un ir rīcības iemesls sistēmas pārkārtošanai deinstitucionalizācijas procesa rezultātā, lai nodrošinātu bērniem ārpusģimenes aprūpi, kur pēc iespējas bērns saņemtu visu to pašu audzināšanu un aprūpi, kādu viņam būtu vajadzējis saņemt no saviem vecākiem.

16.06.2015 Ministru kabineta noteikumi Nr.313 Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2.specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti

¹³ Latvijas Republikas Satversme. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=57980>

¹⁴ Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2014. – 2020.gadam. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/ilgtsp_att/?doc=13858

¹⁵ Rīcības plāns deinstitucionalizācijas ieviešanai 2015.-2020.gadam. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf

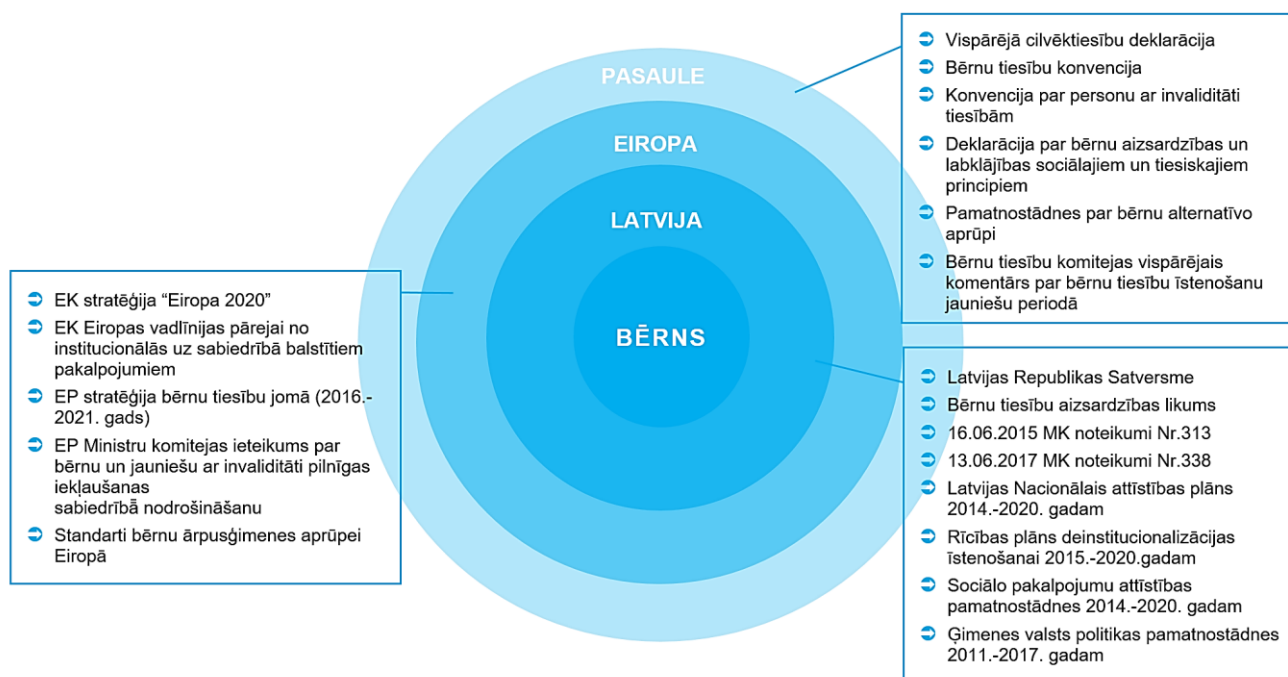
¹⁶ Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates2/lmpam_290713_sp.pdf

¹⁷ Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017.gadam. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/berns_gimene/lmpamn_200111_gvp.pdf

un bērniem" 9.2.2.1.pasākuma "Deinstitucionalizācija" īstenošanas noteikumi¹⁸ nosaka pasākuma mērķi – palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem, par vienu no mērķgrupām nosakot tieši ārpusģimenes aprūpē esošos bērnus un jauniešus līdz 17 gadu vecumam (ieskaitot), kuri saņem valsts vai pašvaldības finansētus bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pakalpojumus. Šie noteikumi jau konkrēti nosaka pasākumu kopumu deinstitucionalizācijas procesā.

13.06.2017 Ministru kabineta noteikumi Nr. 338 Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem¹⁹ (turpmāk – Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem), kas stājās spēkā 01.07.2017, nosaka prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem, kā arī bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu aprūpes iestādēm. Ar šiem noteikumiem Latvijas normatīvajā regulējumā tiek nostiprināti starptautiskajos dokumentos un nacionālajos politikas plānošanas dokumentos noteiktie labākai praksei atbilstošie alternatīvās aprūpes pamatprincipi, tajā skaitā, Standartos noteiktais, ka bērnu aprūpes institūcijās bērnu skaits vienā grupā nepārsniedz 8 bērnus.

1.attēls: Būtiskākie ar deinstitucionalizācijas procesu saistītie politikas plānošanas un normatīvā regulējuma akti – PASAULE, EIROPA, LATVIJA.
(Avots: autoru izstrādāts)

¹⁸ 16.06.2015. MK noteikumi Nr.313 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2.specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem" 9.2.2.1.pasākuma "Deinstitucionalizācija" īstenošanas noteikumi". Pieejami: <https://likumi.lv/ta/id/274957-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-9-2-2-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-kvalitativu-institucionalai-aprupei>

¹⁹ Pieejams <https://likumi.lv/doc.php?id=291788>, skatīts 01.07.2017.

4. ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

Šajā nodaļā apkopota informācija par Bērnu sociālais aprūpes centra "Gaujiena" vēsturisko attīstību, centrā dzīvojošajiem bērniem, aprūpes modeli, personālu, infrastruktūru, izvietojumu un pieejamību, kā arī budžetu un ienākumu avotiem. Informācija par BSAC "Gaujiena" un tā darbības rādītāji īsumā ir apkopoti 1.tabulā.

1.tabula: **BSAC "Gaujiena" pamatinformācija.**

(Avots: BSAC "Gaujiena" sniegtie dati, Apes novada pašvaldības mājas lapa)

Nosaukums	Bērnu sociālais aprūpes centrs "Gaujiena"	
Pašvaldība	Apes novada pašvaldība	
Adrese	„Internātskola”, Gaujiena, Gaujienas pagasts, Apes novads, LV-4339	
Mājas lapa	www.apesnovads.lv	
Juridiskais statuss	Pašvaldības iestāde	
Dibināšanas gads	1997. gads	
Dibinātājs	Bijusī Alūksnes rajona padome	
Bērnu skaits (01.06.2017.)²⁰	11	
DI ietvaros izvērtēto bērnu skaits²¹	11	
Novadi no kuriem bērni ievietoti (skaits)	Apes novads	4 (2 bērni no Gaujienas)
	Viļakas novada	4
	Ķekavas novada	2
	Alūksnes novada	1
Bērnu vecums (skaits)	7 - 11 gadi (ieskaitot)	1
	12 - 17 gadi (ieskaitot)	10
Personāla skaits	12	
Likmju skaits	7,55	
Aprūpes personāla skaits uz 1 bērnu	0,54	
Aprūpes personāla likmes uz 1 bērnu	0,45	
Telpu apjoms uz 1 bērnu, m²	29,09 m ²	
Izmaksas uz 1 bērnu mēnesī, EUR	420 EUR	

4.1. BSAC "Gaujiena" izveide un vēsturiskā attīstība

BSAC "Gaujiena" ir Apes novada pašvaldības pārvaldībā esoša bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestāde. To 1997. gadā dibina kādreizējā Alūksnes rajona padome. BSAC "Gaujiena" sniedz ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu bērniem, kas palikuši bez vecāku gādības (skat. 2. tabulu), un tā darbības joma nav mainījies kopš izveides. Pēdējo piecu gadu laikā BSAC "Gaujiena" dzīvojošo bērnu skaits aizvien samazinās: 2012. gadā BSAC dzīvoja 20 bērni, savukārt 2017. gadā – 11 (skat. 1. pielikumā). BSAC "Gaujiena" ir izvietota Gaujienas Internātpamatskolas, kas dibināta 1958. gadā, telpās.

²⁰ BSAC "Gaujiena" sniegtie dati par faktisko bērnu skaitu (11) uz 01.06.2017.

²¹ Projekta "Vidzeme iekļauj" individuālo vajadzību izvērtēšana tika veikta laika posmā no 2016. g. 1. novembra līdz 2017. gada 12. aprīlim, un tajā tika iekļauti 11 bērni no BSAC "Gaujiena".

2. tabula: **BSAC "Gaujiena" sniegtais pakalpojums.**
(Avots: BSAC "Gaujiena" sniegtie dati, LM SPSR)

Nr.p.k.	SNIEGTIE PAKALPOJUMI (uz 01.06.2017.)	PAKALPOJUMA ATTĪSTĪBA
1	2	3
1.	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija bērniem	Pakalpojums tiek sniegts kopš 1997. gada; reģistrēts LM SPSR 15.10.2007.

4.2. Informācija par BSAC "Gaujiena" esošajiem bērniem

BSAC "Gaujiena" šobrīd (uz 01.07.2017) ievietoti 11²² bērni. Detalizēta informācija par BSAC "Gaujiena" dzīvojošajiem un DI ietvaros izvērtētajiem bērniem ir apkopota 1. pielikumā.

4 no BSAC "Gaujiena" dzīvojošiem bērniem ir no Apes novada un 1 – no Alūksnes novada (Vidzemes plānošanas reģions), 4 – no Viļakas novada (Latgales plānošanas reģions) un 1 no Ķekavas (Rīgas plānošanas reģions).

Visi no BSAC "Gaujiena" DI ietvaros izvērtētajiem bērniem ir pusaudži (11-17 g.v.), no tiem 1 bērns šobrīd ir 11 g.v., 4 bērni – 12-13 g.v., bet 5 bērni – 15-17 g.v. Atbilstoši vecumam, 1 no BSAC "Gaujiena" dzīvojošiem bērniem mācās sākumskolas izglītības posmā, bet 6 – pamatizglītības posmā, savukārt 3 apgūst arodizglītību (1 – Smiltenes tehnikumā, 2 – Smiltenes tehnikuma Alsviķu filiālē). Saskaņā ar BSAC "Gaujiena" vadītājas sniegto informāciju²³ visi pamatskolas izglītības vecuma posma bērni un jaunieši mācās Gaujienas internātpamatskolā, kuras telpās BSAC "Gaujiena" ir novietots, un kura īsteno gan vispārējās pamatizglītības programmu, gan speciālās pamatizglītības programmas izglītojamiem ar GRT, attīstības u.c. traucējumiem. Viens no BSAC "Gaujiena" dzīvojošiem bērniem mācās vispārējās pamatizglītības programmā, taču 5 – speciālās pamatizglītības programmā, kas pamatojas bērnu veselības un attīstības stāvoklī. Saskaņā ar BSAC sniegtajiem datiem 3 no BSAC "Gaujiena" dzīvojošajiem bērniem ir ar FT (3 bērniem ir redzes traucējumi, 1 arī logopēdiski traucējumi)²⁴.

Dati par DI ietvaros izvērtētajiem bērniem, kas atrodas BSAC "Gaujiena", liecina, ka laika periodi, kurus bērni pavada BSAC, ir ļoti dažādi: vidēji tas ir 2 gadi un 5 mēneši, tomēr 3 no bērniem BSAC "Gaujiena" atrodas jau ilgāk nekā 4 gadus, 5 bērni – 1-3 gadus, savukārt 3 – nepilnu gadu. Divos gadījumos bērni BSAC "Gaujiena" ir ievietoti atkārtoti. Dati par bērnu aprūpi pirms ievietošanas BSAC "Gaujiena" pēdējo trīs gadu laikā liecina, ka bērni pārsvarā tikuši ievietoti no ģimenēm (skat. 3. tabula). Bērnu skaits, kuri laika periodā 2014.-2016.g. ir atgriezušies pie vecākiem, ir ievērojami zemāks. 2017. gadā salīdzinoši vairāk bērnu, kas ievietoti BSAC "Gaujiena", ir nonākuši tur no audžuģimenēm (6) un aizbildnības (1). 8 no 11 BSAC "Gaujiena" esošajiem bērniem šobrīd ir "juridiski brīvi".

3.tabula: **Bērnu aprūpes veidi pirms ievietošanas un pēc izstāšanās no BSAC "Gaujiena".**
(Avots: BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)

	2014	2015	2016	
BĒRNU SKAITS DALĪJUMĀ PA APRŪPES VEIDIEM PIRMS IEVIETOŠANAS BSAC:	<i>Bioloģiskā ģimene</i>	8	4	4
	<i>Audzūģimene</i>	1	2	6
	<i>Aizbildnība</i>	0	0	1
	Kopā ievietoti:	9	6	11
BĒRNU SKAITS DALĪJUMĀ PA APRŪPES VEIDIEM PĒC IZSTĀŠANĀS NO BSAC:	<i>Atgriezušies pie vecākiem</i>	3	2	n.d.
	<i>Nodoti aizbildnībā</i>	4	0	n.d.
	<i>Nodoti audzināšanā audžuģimenēs</i>	4	0	n.d.
	<i>Aizgājuši patstāvīgā dzīvē</i>	2	6	n.d.
	<i>Pārvietoti</i>	1 (uz VSAC)	0	n.d.
	Kopā:	14	8	n.d.

²² DI ietvaros individuālie izvērtējumi ir izstrādāti 10 BSAC "Gaujiena" bērniem.

²³ Telefonsaruna 17.07.2017.

²⁴ Š.g. 1. jūnijā BSAC "Gaujiena" atkārtoti tika ievietots bērns ar smagiem FT, taču dati par šo personu nav iekļauti šajā plānā.

lemesli, kādēļ bērni ir nonākuši BSAC "Gaujiena", lielākoties ir kompleksi, taču dominējošie ir vardarbība pret bērnu vai tā pamešana novārtā (8 no 11 izvērtētajiem bērniem), alkohola pārmērīga lietošana ģimenē (4 bērni), nespēja nodrošināt bērna aprūpi (2 bērni) vai vecāku veselības stāvoklis (2 bērni). 4 no bērniem, kas dzīvo BSAC "Gaujiena", uztur saites ar ģimeni, bet 8 – saites ar radniekiem. BSAC "Gaujiena" ievietoti arī brāļi un māsas (kopumā 4 bērni) no divām ģimenēm. Informācija par BSAC "Gaujiena" aktivitātēm ģimeņu atkalapvienošanas veicināšanai ir minēta šī dokumenta sadaļā "BSAC "Gaujiena" aprūpes modelis".

4.3. BSAC "Gaujiena" aprūpes modelis

Kopējā bērnu skaita ziņā BSAC "Gaujiena" atbilst noteikumu Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem nosacījumiem par mazās aprūpes institūciju, t.i. bērnu skaits nepārsniedz 24. Kopš 2012. gada bērnu skaits, kas vienlaikus atradušies BSAC "Gaujiena", nav pārsniedzis 20. Saskaņā ar BSAC "Gaujiena" sniegto informāciju esošā telpu infrastruktūra pieļautu līdz pat 25 bērnu vienlaicīgu uzturēšanos BSAC, savukārt finansiāli optimālākais bērnu skaits institūcijā būtu 24²⁵.

Šobrīd BSAC "Gaujiena" bērni ir izvietoti 4 mazās un 3 lielās bērnistabās; vienā istabā dzīvo 2-3 bērni, taču atsevišķos gadījumos bērni var dzīvot istabā arī individuāli. Bērni iespēju robežās var izvēlēties istabas biedrus, un jautājumi par bērnu izvietojumu istabās tiek pārrunāti starp bērniem, aprūpes personālu un vadību. Brāļi un māsas var dzīvot istabās kopā, ja vien paši tā vēlas. Visiem BSAC "Gaujiena" dzīvojošiem bērniem ir kopīga dzīvojamā jeb atpūtas telpa, virtuve un sanitārās telpas. Kopīgajā virtuvē katrs pats var pagatavot sev ēdienu, dzert tēju vai kafiju, tomēr par regulārām ikdienas maltītēm rūpējas Gaujienas internātpamatskolas virtuve. Katram bērnam ir savas mēbeles un mantas, par kurām ir jā rūpējas. Bērniem ir pieeja datortehnikai ar interneta pieslēgumu. Pateicoties sponsoriem, bērni ir nodrošināti ar sporta inventāru.

Aprūpes personāls strādā maiņās: skolas mācību gada laikā aprūpētājs strādā 17 h un 3 diennaktis atpūšas, savukārt brīvdienās un svētku dienās viena aprūpes maiņa ilgst 24 h. Katrai aprūpētājai ir "piesaistīti" vairāki bērni, kuru sadzīves vajadzībām viņai ir rūpīgi jāseko un jāveicina tās; piesaistes dalījums ir balstīts bērnu izvietojumā pa istabām, t.i. aprūpētāja ir "piesaistīta" konkrētai istabai un tajā dzīvojošiem bērniem.

Tikšanās laikā BSAC "Gaujiena" darbinieki norāda, ka bērni tiek apmācīti rūpēties par sevi un savām personiskajām lietām. BSAC "Gaujiena" darbinieki ved bērnus ekskursijās, kopīgi tiek apmeklēti arī sabiedriski un kultūras pasākumi. Lai apgūtu dzīves prasmes, tiek atbalstīta un organizēta arī iespēja bērniem strādāt pie apkārtnes zemniekiem, iedzīvotājiem vai vasaras sezonā lasīt sēnes, ogas, u.c. Agrāk BSAC "Gaujiena" teritorijā ir bijis iekopts sakņu dārzs, kas kopīgiem spēkiem tika apkopts. BSAC "Gaujiena" bērniem ir iespēja pašiem apmeklēt un izmantot tuvākajā apkārtnē pieejamos sadzīves pakalpojumus, savukārt, lai izmantotu pakalpojumus, kas ir attālāk novietoti no BSAC, tiek izmantots pašvaldības vai darbinieku personīgais autotransports. Lai sekmētu bērnu izpratni par sadzīvi ārpus institūcijas, 5 no 10 BSAC "Gaujiena" DI ietvaros izvērtētajiem bērniem kā nepieciešamais pakalpojums ir noteikta viesģimene.

BSAC "Gaujiena" darbinieki norāda, ka institūcijā nereti nonāk bērni ar lielām uzvedības problēmām un atkarībām. Nepieciešamības gadījumā BSAC "Gaujiena" bērni tiek sūtīti uz motivācijas programmām, lai cīnītos ar atkarībām. Atsevišķi bērni mēdz klaiņot. Ir konstatēti arī vairāki likumpārkāpumi (zādzības), kā rezultātā tikusi iesaistīta arī policija.

Saskaņā ar BSAC "Gaujiena" vadītājas pausto informāciju vecāki, kuru bērni ievietoti BSAC "Gaujiena", un radnieki var apmeklēt iestādi, lai tiktos ar bērniem. Ģimenes pārstāvji var tikties ar bērniem iestādes telpās. Ģimenes pārstāvjiem tiek piedāvāta arī iespēja pārnakšņot BSAC. Salīdzinoši maz vecāku izvēlas apmeklēt savus bērnus; salīdzinoši biežāki un regulārāki apmeklētāji ir BSAC ievietoto bērnu brāļi, māsas, vecvecāki. BSAC "Gaujiena" neveic īpašus pasākumus, lai sekmētu ģimeņu atkalapvienošanu, taču arī neaizkavē to. Tikšanās laikā ar BSAC "Gaujiena" darbiniekiem tika pausts uzskats, ka potenciāli 1-2 no BSAC šobrīd dzīvojošajiem bērniem varētu būt iespējama ģimenes atkalapvienošana.

BSAC "Gaujiena" vadītāja, sociālais darbinieks un sociālā dienesta pārstāvji izstrādā katram bērnam individuālās rehabilitācijas plānu. BSAC "Gaujiena" darbinieku štātā neietilpst psihologs, taču bērniem ir pieejams Gaujienas internātpamatskolas psihologs. Vienlaikus BSAC "Gaujiena" darbinieki atklāj, ka BSAC bērni nelabprāt apmeklē psihologu (ne vien internātskolas, bet arī citus), jo apšaubā to neitralitāti un informācijas konfidencialitāti.

²⁵ Pirmā klātienes tikšanās ar BSAC "Gaujiena" darbiniekiem 18.06.2017.

4.4. Informācija par BSAC "Gaujiena" personālu

BSAC "Gaujiena" šobrīd (uz 01.06.2017) strādā 12 darbinieki. Detalizēta informācija par BSAC "Gaujiena" darbiniekiem ir apkopota 2. pielikumā.

Vadītāja Vita Andersone vada BSAC "Gaujiena" sešus gadus; vienlaikus viņa ir arī Gaujienas internātpamatskolas direktore²⁶. Arī pārējais BSAC "Gaujiena" kolektīvs ir ilggadīgs: vidējais darba stāžs sastāda 8 gadus, 4 no 12 darbiniekiem strādā BSAC "Gaujiena" 10-20 gadus, 6 darbinieki – 4-6 gadus. Darbinieku vecuma amplitūda ir no 40 līdz 65 gadiem. Visi BSAC "Gaujiena" darbinieki dzīvo Apes novadā, 10 no tiem ir Gaujienas pagasta iedzīvotāji, bet 2 dzīvo kaimiņu pagastā – Virešos.

Kopējais likmju skaits BSAC "Gaujiena" darbiniekiem sastāda 7,55. Vairāki no darbiniekiem vienlaikus strādā arī Gaujienas internātpamatskolā. BSAC "Gaujiena" aprūpes personāls ietver 6 darbiniekus: 4 aprūpētājus, 1 sociālo aprūpētāju un 1 sociālo darbinieku-sociālo pedagogu (1) (skat. 4. tabula). Visas bērnu aprūpē iesaistītās personas ir sievietes. Aprūpes personāla kopējais likmju skaits ir 5,00. Aprūpes personāla skaits uz 1 BSAC "Gaujiena" dzīvojošo bērnu uz 01.07.2017. sastāda 0,54 (aprūpes personāla likmes uz 1 bērnu – 0,45).

4. tabula: BSAC "Gaujiena" personāla amati un slodzes (dati uz 01.06.2017.).
(Avots: BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)

PERSONĀLA GRUPA	AMATS	IZGLĪTĪBAS LĪMENIS	DARBINIEKU SKAITS	LIKMJU SKAITS
1	2	3	4	5
Aprūpes personāls	Aprūpētājs	1 augstākā, 3 - vidējā	4	3,5
	Sociālais aprūpētājs	Augstākā	1	0,75
	Sociālais darbinieks – sociālais pedagogs	Augstākā	1	0,75
Medicīniskais personāls	Medicīnas māsa	Vidējā	1	0,3
Administratīvais personāls	Vadītājs	Augstākā	1	1
	Vadītāja vietnieks saimnieciskajā darbā	Vidējā	1	0,25
	Lietvede	Vidējā	1	0,3
Saimnieciskais personāls	Galdnieks	Vidējā	1	0,2
	Apkopēja	Vidējā	1	0,5
KOPĀ:			12	7,55

Lielākai daļai BSAC "Gaujiena" darbinieku ir vidējā izglītība (8 no 12); augstākā izglītība ir vadītājam (pedagoģiskā), sociālajam darbiniekam (sociālajā darbā) un vienai no aprūpētājām (sociālajā darbā). BSAC "Gaujiena" darbiniekiem netiek nodrošinātas supervīzijas nepietiekama finansējuma dēļ. Darbinieki kopā ar vadību reizi mēnesī notur kopīgas sapulces, kuru laikā tiek pārrunātas ar bērnu aprūpi un rehabilitāciju, kā arī darbinieku vajadzībām saistītās aktualitātes. Ierobežoto finanšu resursu dēļ BSAC "Gaujiena" darbiniekiem netiek nodrošinātas apmācības u.c. veida profesionāls atbalsts, izņemot regulārās profesionālās pilnveides apmācības SIA "BUTS". Darbinieki nav īpaši apmācīti darbam ar pusaudžiem.

BSAC "Gaujiena" vadītāja norāda, ka visam personālam ir nepieciešamas apmācības ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma sniegšanā. Saistošākās apmācību tēmas varētu būt sociālā aprūpe un rehabilitācija bērniem, kas palikuši bez ģimenes aprūpes un apgādības.

²⁶ Pirms tam V. Andersone bijusi Gaujienas speciālās internātpamatskolas direktora vietiece audzināšanas darbā, bet vēl pirms tam – vadījusi Gaujienas bērnu dārzu.

4.5. BSAC "Gaujiena" infrastruktūras un funkcionālā pielietojuma analīze

BSAC "Gaujiena" ir novietots Gaujienas internātpamatskolas teritorijā un ēka pieder Apes novada pašvaldībai. Tā nodota ekspluatācijā 1961. gadā internātskolas vajadzībām (Avots: BSAC "Gaujiena" sniegtā informācija). Ēku veido 2 korpusi: Gaujienas internātpamatskolas korpuss un korpuss, kurā atrodas aprūpes iestāde (kadastra apz. 36480050181007). Abu korpusu kopējā platība ir 2725,7 m², un tie ir savstarpēji savienoti. BSAC "Gaujiena" telpas (kopējā platība 320 m²) ir izvietotas 2. stāva labajā spārnā, kurā pirms 5 gadiem ir veikts remonts (Avots: BSAC "Gaujiena" sniegtā informācija). BSAC "Gaujiena" telpas nav pieejamas personām ar kustību traucējumiem. Korpusa 1. stāvā izvietota pašvaldības bibliotēka, skolas medpunkts, vingrošanas trenāžieru telpa. Korpusa 2. stāva kreisajā spārnā atrodas internātskolas skolēnu ar dažādiem traucējumiem (uzvedības, mācīšanās traucējumi, GRT) istabas. Korpusa 3. un 4. stāvs ir atvēlēts internātskolas skolēnu izmitināšanai.

BSAC "Gaujiena" ēkas tehniskā stāvokļa apsekojuma²⁷ rezultāti ir apkopoti 4. un 5. pielikumos. Apsekojuma laikā BSAC "Gaujiena" ēkas vispārējais stāvoklis novērtēts kā vidējs. Pirms 5 gadiem ir veikta logu un durvju nomaiņa, kā arī veikts kosmētiskais remonts iekštelpās. Ēkas inženiertīklu, tai skaitā apkures sistēmas, stāvoklis raksturojams kā labs. Nepieciešams biežāk vēdināt telpas vai arī virs radiatoriem ierīkot gaisa kanālus ar aprīkotiem ventilāciju regulējošiem vārstiem. Ēkai pieguļošā teritorija un tās infrastruktūra vērtējama kā apmierinoša.

Apes novada interneta vietnē un intervijā ar BSAC "Gaujiena" personālu tiek norādīts, ka BSAC "Gaujiena" telpas kopš 2012. gada tikušas pakāpeniski izremontētas. Šobrīd BSAC "Gaujiena" vajadzībām tiek izmantotas sekojošas telpas:

- atpūtas telpa;
- virtuve;
- 3 lielas bērnu istabas (izvietojami 9-12 bērni);
- 4 mazas bērnu istabas (izvietojami 4-12 bērni);
- 2 personāla telpas;
- sanitārais mezgls (dušas un tualete).

BSAC "Gaujiena" esošais telpu plānojums atbilst mērķim, ar kādu tika celts attiecīgais skolas korpuss, respektīvi, skolas internāta vajadzībām. BSAC "Gaujiena" esošie bērni dzīvo istabās pa 1-3. Vairākas bērnu istabas ir pārāk lielas (32 m²) un augstiem griestiem, kas nerada mājīguma sajūtu. Savukārt pārbūvētās istabas ir šauras un rada saspīestības sajūtu (skatīt 5. pielikumu). Gaisa atsevišķās bērnu telpās (tajās, kurās iestādes apmeklējuma laikā neatrodas bērni) ir piesmācis, jo telpas nav vēdinātas. Iespēju vēdināt telpas mazina apstākļi, ka drošības apsvērumu dēļ logu vārtņus rokturi ir noskrūvēti.

Sanitārās telpas, virtuve un atpūtas telpa ir kopīga visiem 11 BSAC dzīvojošiem bērniem. Atpūtas telpa ir izvietota blakus bērnu istabām. Aprūpē esošie bērni tiek ēdināti internātpamatskolas ēdnīcā, kas atrodas otrā korpusā.

Arī sanitārais mezgls ir kopējs, bet koplietošanas tualetē ir izvietotas puīšu un meiteņu kabīnes. Koplietošanas sanitārais mezgls un tuales telpa nerada mājīguma un intimitātes sajūtu.

4.6. BSAC "Gaujiena" izvietojums un pieejamība

BSAC "Gaujiena" atrodas Gaujienā, Gaujienas pagasta centrā, Apes novadā. Apes novada kopējā platība ir 545 km². Saskaņā ar PMLP datiem pilsētas iedzīvotāju skaits Apes novadā 2017. gada 1. janvārī (3722) bija sarucis par 454 cilvēkiem salīdzinot ar 2012. gadu (4176) (skat. 6.pielikumu). Gaujienas pagastā pēc PMLP 2017. gada 1. janvāra datiem dzīvoja 911 iedzīvotāju.

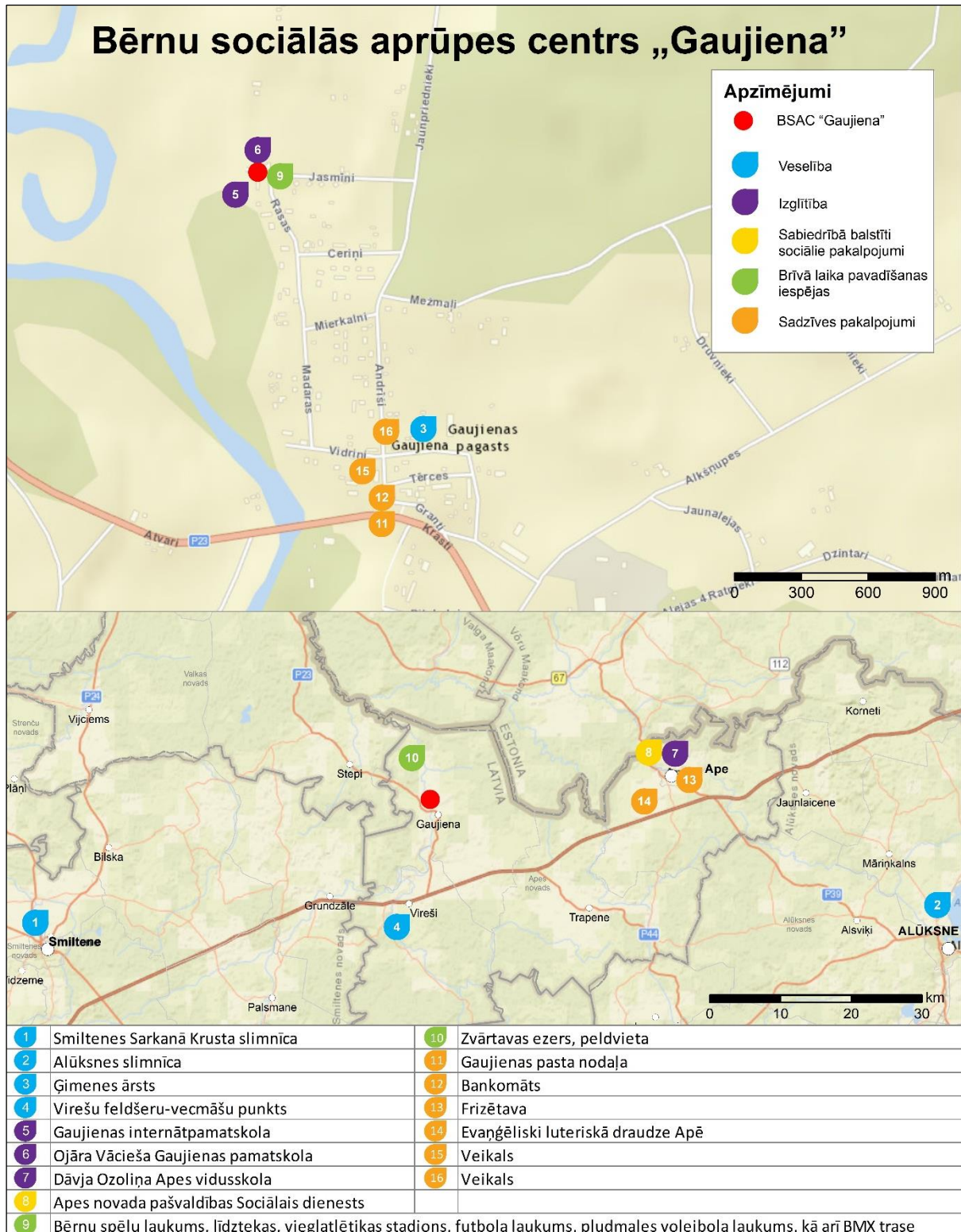
Tuvākie pieejamie pakalpojumi un to izvietojums BSAC "Gaujiena" ir redzami 2. attēlā un detalizētāk aprakstīti šajā nodaļā.

Veselības pakalpojumu pieejamība Gaujienā ir ierobežota. Tuvākā ģimenes ārsta prakse atrodas Gaujienas pagasta "Rubeņos" (1 km attāluma no BSAC "Gaujiena"), un tā ir pieejama arī pacientiem ar FT. Pārlietu augstā esošo pacientu skaita dēļ reģistrācija pie vietējā ģimenes ārsta ir problemātiska, tāpēc BSAC "Gaujiena" bērni nepieciešamības gadījumā tiek nogādāti pie tiem ģimenes ārstiem, pie kuriem bija reģistrēti pirms iestāšanās BSAC "Gaujiena". Apē (25 km no BSAC "Gaujiena") strādā vēl 2 ģimenes ārsta prakses. Ārsti-speciālisti Apes novada

²⁷ Ēkas apsekojumu sertificēts būvspeciālists veica 29.06.2017.

iedzīvotājiem, t.sk. BSAC "Gaujiena" dzīvojošiem bērniem, ir pieejami Smiltēnē (36 km attālumā), Valkā (45 km) un Alūksnē (46 km). Arī tuvākās slimnīcas atrodas Smiltēnē, Valkā un Alūksnē. Informācija par Smiltēnē, Valkā un Alūksnē pieejamo ārstu un veselības speciālistu klāstu ir apkopota 7. pielikumā.

2. attēls: BSAC "Gaujiena" pakalpojumu pieejamība un izvietojums.
(Avots: Autoru izstrādāts)

Tuvākā aptieka atrodas 1 km attālumā no BSAC "Gaujiena". BSAC "Gaujiena" vadība un darbinieki norāda, ka saskaras ar šķēršļiem veselības pakalpojumu nodrošināšanā bērniem: tuvākās apkārtnes (Ape, Smiltene, Valka, Alūksne) speciālisti ne vienmēr ir brīvi pieejami (ārstu noslodzes dēļ) un atbilstoši bērnu vajadzībām (izpratne un

pieredze darbā ar bērniem un jauniešiem) (klātienēs vizīte 21.06.2017.). Lai nodrošinātu veselības pakalpojumus, kas atbilst bērnu vajadzībām, ir jādodas pie speciālistiem uz Valmieru (74 km), Cēsīm (83 km), Rīgu (160 km) un Ķekavu (176). Tas, savukārt, nozīmē augstus transporta izdevumus, kas sadārdzina pakalpojuma izmaksas.

Apes novadā atrodas **8 izglītības iestādes**, t.sk. 1 pirmsskola un 1 vidusskola, 4 pamatskolas un 2 profesionālās ievirzes izglītības iestādes (skat. 8. pielikumu). BSAC "Gaujiena" atrodas Gaujienas internātpamatskolas ēku kompleksā, kur tiek realizētas kopskaitā 7 izglītības programmas, t.sk., pirmsskolas, sākumskolas un pamatskolas izglītības posmos²⁸, piedāvā ritmikas, ārstnieciskās vingrošanas, logopēda, psihologa, smilšu terapijas, mūzikas terapijas un sociālā pedagoga pakalpojumus (Avots: Gaujienas internātpamatskolas mājaslapa). Gaujienā atrodas vēl divas izglītības iestādes – O. Vācieša Gaujienas pamatskola un Gaujienas mūzikas un mākslas skola. O. Vācieša Gaujienas pamatskola piedāvā arī interešu izglītības nodarbības (koris, ansamblis, sports, skolēnu mācību uzņēmumi). 24 km no BSAC "Gaujiena" atrodas vienīgā novada vidusskola – Dāvja Ozoliņa Apes vidusskola. Arodizglītību ir iespējams apgūt ārpus novada, piemēram, Smiltenes tehnikumā (36 km) (izglītības programmas saistībā ar ēdināšanas pakalpojumiem, viesnīcu pakalpojumiem, veterinārmedicīnu, transportu, autotransportu un būvniecību).

Sociālos pakalpojumus nodrošina Apes novada sociālais dienests (24 km attālumā no BSAC "Gaujiena").

Ņemot vērā, ka Gaujiena ir Gaujienas pagasta centrs, tajā ir pieejami pamata **sadzīves pakalpojumi**. 850 m attālumā no BSAC "Gaujiena" atrodas Gaujienas pasta nodaļa, kurai blakus atrodas bankomāts un vairāki veikali. Tuvākais baseins atrodas Priekuļos (75 km) un Valmierā (68 km). Plašāks sadzīves pakalpojumi ir pieejami Apes pilsētā.

Gaujienā ir vairākas **brīvā laika pavadīšanas iespējas**. BSAC "Gaujiena" piegulošajās teritorijā ir pieejams bērnu spēļu laukums, līdztekas, vieglatlētikas stadions, futbola laukums, pludmales volejbola laukums, kā arī BMX trase. 4 km attālumā no BSAC "Gaujiena" atrodas Zvārtavas ezers, kur ir pieejama peldvieta, kā arī telšu un ugunsкура vieta. Gaujienā atrodas arī vairāki kultūras nozīmes pieminekļi un vietas, piemēram – Jāzepa Vītola memoriālais muzejs (300 m attālumā no BSAC "Gaujiena"); Gaujienas Eglukalna estrāde (250 m no BSAC "Gaujiena"), kur notiek vietējas nozīmes pasākumi. Gaujienu ieskauj dabas lieguma zona "Gaujienas priedes" (130 m no BSAC "Gaujiena").

Sabiedriskā transporta pakalpojumus nodrošina divi starppilsētu autobusu maršruti, kas savieno Api ar Alūksni, Smilteni, Valku u.c. pilsētām. BSAC "Gaujiena" atrodas 300 m attālumā no galvenā reģiona nozīmes ceļa P23 (Vireši – Valka). No Gaujienas uz Api un Alūksni vienreiz dienā kursē divi starppilsētu autobusi, bet vienreiz dienā kursē autobuss uz Cēsīm. Attālums līdz tuvākajai autobusa pieturai ir 850 m.

4.7. BSAC "Gaujiena" budžets un ienākumu avoti

BSAC "Gaujiena" ieņēmumus veido pašvaldību iemaksas par centrā dzīvojošiem sava novada bērniem. 2015. gadā salīdzinājumā ar 2014. gadu BSAC "Gaujiena" ieņēmumi ir samazinājušies par 9% un 2015. gadā bija EUR 66 116,00 apmērā. Humāno palīdzību un ziedojumus BSAC "Gaujiena" laika posmā no 2014. līdz 2015. gadam nav saņēmis.

BSAC "Gaujiena" kopējais finanšu līdzekļu izlietojums uz vienu bērnu mēnesī, neskaitot humāno palīdzību un kapitālieguldījumus, 2014. gadā bija EUR 363,59 un 2015. gadā – EUR 400,46. Lai arī nav pieejami BSAC "Gaujiena" 2016. gada budžeta dati, salīdzinot centra 2015. gada līdzekļu izlietojuma rādītāju uz vienu bērnu mēnesī ar vidējiem 2016. gada rādītājiem, secināms, ka BSAC "Gaujiena" šis rādītājs bija vairāk kā uz pusi zemāks nekā 2016. gada vidējais līdzekļu izlietojuma rādītājs valstī pašvaldību un citu organizāciju bērnu sociālās aprūpes

²⁸ Pamatizglītības programma, speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem, speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem vai vairākiem smagiem attīstības traucējumiem, speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem, Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar psihiskās veselības traucējumiem, vispārējās pirmsskolas izglītības programma; speciālās pirmsskolas izglītības programma izglītojamajiem ar valodas traucējumiem.

centros, kur tas bija EUR 976,86 uz vienu bērnu mēnesī²⁹, kā arī par 62% zemāks nekā vidējais rādītājs VPR bērnu sociālās aprūpes centros, kur tas 2016. gadā bija EUR 1 054,66³⁰ uz vienu bērnu mēnesī.

Salīdzinot BSAC "Gaujiena" izdevumus par 2014. gadu un 2015. gadu, konstatējums izdevumu samazinājums, kas ir proporcionāls centra ienākumu kritumam. BSAC "Gaujiena" izdevumu (bez kapitāliem izdevumiem) lielākā pozīcija 2014. un 2015. gadā bija darbinieku atalgojums un uz to attiecināmie nodokļi, kas 2015. gadā veidoja 78% no BSAC "Gaujiena" kopējiem gada izdevumiem. Šis rādītājs 2014.-2015. gadu periodā ir nedaudz audzis gan proporcionāli, gan absolūtos skaitļos. Otra finanšu apjoma ziņā lielākā BSAC "Gaujiena" izdevumu pozīcija 2014.-2015. gadu periodā bija ar bērniem tieši saistītās izmaksas, t.sk., veselība, izglītība, apģērbs, u.tml., turklāt šīm izmaksu postenim ir tendence samazināties (2014. gadā 18%, 2015. gadā 14%). Ar bērniem tieši saistīto izmaksu lielākā apakšpozīcija ir ēdināšanas izdevumi, kas 2015. gadā veidoja 82% no šīs pozīcijas kopējām izmaksām. Trešā lielākā BSAC "Gaujiena" izmaksu pozīcija apskatītajā periodā bija citi saistītie izdevumi, kas 2015. gadā veidoja 7% no centra kopējām izmaksām. BSAC "Gaujiena" ēku uzturēšanas un komunālo pakalpojumu izmaksas 2014.-2015. gada periodā svārstījās tikai 1-2% amplitūdā, ka ir vērtējams, kā ļoti zems izmaksu rādītājs. Salīdzinot 2014. gada un 2015. gada administratīvās izmaksas, konstatējams šo izmaksu kritums par 86%. 2014. gadā BSAC "Gaujiena" ir bijuši arī kapitālie izdevumi pamatlīdzekļu iegādei.

Kopumā BSAC "Gaujiena" 2014. gada un 2015. gada budžeta rādītāji uzrāda pozitīvu ieņēmumu un izdevumu attiecību, kas liecina par sabalansētu saimnieciskās darbības īstenošanu.

5.tabula: BSAC "Gaujiena" budžets un ienākumu avoti (dati par 2014.-2015.g.).

(Avots: Pārskata par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu 2014., 2015. gadā dati)

Nr.p.k.	POZĪCIJA	RĀDĪTĀJI	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6
1.	Ieņēmumi:				
1.1.	Faktiskie ieņēmumi (izņemot humāno palīdzību), EUR	<i>iemaksas no valsts budžeta</i>	0,00	0,00	n.d.
		<i>pašvaldību iemaksas</i>	72 811,00	66 116,00	n.d.
		<i>citi ieņēmumi</i>	0,00	0,00	n.d.
		Ieņēmumi kopā, EUR:	72 811,00	66 116,00	n.d.
1.2.	Humānā palīdzība, ziedojumi, EUR	Saņemtā humānā palīdzība, ziedojumi kopā, EUR:	0,00	0,00	n.d.
2.	Izdevumi:				
2.1.	Izdevumi (izņemot kapitālos izdevumus), EUR	kopējie ēku uzturēšanas un komunālie izdevumi, no kuriem:	1 199,00	637,00	n.d.
		<i>remontu un iestādes uzturēšanas izdevumi</i>	525,00	55,00	n.d.
		<i>komunālo pakalpojumu izdevumi</i>	674,00	582,00	n.d.
		<i>izdevumi kurināmā iegādei</i>	0,00	0,00	n.d.
		darbinieku atalgojums (t.sk. nodokļi)	50 011,00	51 782,00	n.d.
		kopējie ar bērniem tieši saistītie izdevumi, no kuriem:	12 794,00	9 187,00	n.d.
		<i>ēdināšanas izdevumi</i>	7 954,00	7 578,00	n.d.
		<i>zāļu iegādes izdevumi</i>	1 455,00	591,00	n.d.
		<i>mīkstā inventāra iegādes izdevumi</i>	2 430,00	311,00	n.d.
		<i>sanitāri higiēnisko materiālu iegādes izdevumi</i>	617,00	570,00	n.d.
		<i>mācību līdzekļu un materiālu iegādes izdevumi</i>	338,00	137,00	n.d.
		<i>periodikas iegādes izdevumi</i>	0,00	0,00	n.d.

²⁹ Valsts statistikas pārskatu kopsavilkums "Pārskati par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu 2016. gadā". Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/text/3678>

³⁰ Vidējais finanšu līdzekļu izlietojuma rādītājs 2016. gadā uz vienu bērnu mēnesī VPR bez BSAC "Gaujiena" datiem.

Nr.p.k.	POZĪCIJA	RĀDĪTĀJI	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6
		<i>citi tieši saistītie izdevumi</i>	0,00	0k00	n.d.
		administratīvie izdevumi	695,00	95,00	n.d.
		citi saistītie izdevumi	6 080,00	4 308,00	n.d.
		Izdevumi kopā, EUR:	70 779,00	66 009,00	n.d.
2.2.	Kapitālie izdevumi, EUR:	Kapitālie izdevumi kopā, EUR:	360,00	0,00	n.d.
3.	Kopējais finanšu līdzekļu izlietojums uz vienu bērnu mēnesī				
3.1.	Kopējie izlietotie līdzekļi uz vienu bērnu MĒNESĪ (bez humānās palīdzības un kapitālieguldījumiem), EUR		363,59	400,46	n.d.
	<i>ēdināšanai izlietotie līdzekļi DIENĀ</i>		1,36	1,53	n.d.
	<i>zāļu iegādei izlietotie līdzekļi DIENĀ</i>		0,25	0,12	n.d.
	<i>mīkstā inventāra iegādei izlietotie līdzekļi MĒNESĪ</i>		12,48	1,89	n.d.
	<i>sanitāri higiēnisko materiālu iegādei izlietotie līdzekļi MĒNESĪ</i>		3,17	3,46	n.d.

4.8. BSAC "Gaujiena" atbilstība ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma sniegšanai

Šajā nodaļā analizēta BSAC "Gaujiena" sniegtā pakalpojuma atbilstība ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu sniegšanai (turpmāk – ĢVPP). Izvērtējums balstās nozīmīgākajos ES un LV normatīvos par bērnu tiesībām un ārpusģimenes aprūpi, ietverot tādus dokumentus kā ANO pamatnostādnes, Eiropas deinstitucionalizācijas vadlīnijas, Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem, Quality4Children, Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. g., Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām un pašvaldības sociālajiem dienestiem³¹.

6.tabula: BSAC "Gaujiena" atbilstības ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma sniegšanai izvērtējums.
(Avots: Autoru izstrādāts).

Nr.p.k.	NORMATĪVAIS AKTS	ATBILSTĪBA
1	2	3
1.	Alternatīvās aprūpes iestādēm ir jābūt mazām , un to videi jābūt pēc iespējas tuvai ģimenes vai nelielas grupas videi (ANO pamatnostādnes 123. p.). Vienā aprūpes institūcijas ēkā nedrīkst novietot vairāk kā 24 bērnus (Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem, 42. p.); ģimeniska vide ietver bērnu izvietošanu nelielās grupās (līdz 8 bērniem vienā grupā), katrai grupai nodrošinot atsevišķas sadzīves, sanitārās telpas un virtuvi (Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem, 43. p.).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pēdējo 5 gadu laikā bērnu skaits BSAC "Gaujiena" nav pārsniedzis 20; uz 01.062017. iestādē bija ievietoti 11 bērni. BSAC "Gaujiena" atbilst ĢVPP prasībām attiecībā uz bērnu skaitu. ▪ Bērni BSAC "Gaujienas" netiek iedalīti mazās grupās, līdz ar to bērnu skaits kopējā grupā ir 11 (pārsniedz 8). ▪ Visiem BSAC "Gaujiena" bērniem ir kopēja virtuve, sadzīves un sanitārās telpas, līdz ar to telpu iekārtojums neatbilst ģimeniskas vides nosacījumiem. Telpu izkārtojums, t.sk. sanitārā mezgla izvietojums, ir veidots internāta vajadzībām.
2.	Bērnu aprūpes iestāžu telpām ir jāatbilst atbilst veselības un drošības prasībām (Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem, 42. p.).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BSAC "Gaujiena" telpas neatbilst veselības un drošības prasībām, jo logiem nav vērtņu, kas ierobežo drošību avārijas situācijās, kā arī rada gaisa piesmakumu.

³¹ Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrija "Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām un pašvaldību sociālajiem dienestiem par bāriņtiesas un sociālā darba speciālista darbam ar ģimeni un citu speciālistu sadarbību".

Nr.p.k.	NORMATĪVAIS AKTS	ATBILSTĪBA
1	2	3
3.	Slēgto institūciju telpas netiek izmantotas citu izolējošu sociālo pakalpojumu sniegšanai (Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai, 5. lpp.).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ēka, kurā atrodas BSAC "Gaujiena", nav piemērota ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma sniegšanai, jo tajā atrodas internāts, medpunkts, skolas internāts, pirmsskolas izglītības iestāde. ▪ BSAC bērniem vairākus pakalpojumus nodrošina internātskola, t.sk. izglītība, ēdināšana, psihologa pakalpojumi, ārstnieciskā vingrošana, u.c.).
4.	Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums paredz aprūpes organizēšanu atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām un bērna labākajām interesēm (Eiropas deinstitutionalizācijas vadlīnijas, 28. lpp.).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 5 no 11 BSAC "Gaujiena" dzīvojošo bērnu ir vecumā no 16-18 g., tāpēc būtiski ir izvērtēt esošā pakalpojuma atbilstību pusaudžu vajadzībām. BSAC "Gaujiena" nepraktizē jauniešu mājas pakalpojumā pieņemto praksi par bērnu daļēji patstāvīgu dzīvi un atbildību par personīgo aprūpi, t.sk. finanšu plānošanu, iepirkšanos, ēst gatavošanu, uzkopšanu, u.c. Saskaņā ar DI ietvaros veiktajiem individuālajiem izvērtējumiem jauniešu mājas pakalpojums ir ieteikts 2 BSAC "Gaujiena" dzīvojošajiem jauniešiem.
5.	Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums veicina ģimenisku sajūtu (Eiropas deinstitutionalizācijas vadlīnijas, 28. lpp.). Aprūpētājs nodrošina bērnam personīgo telpu un rada vidi, kurā viņš var attīstīt pieķeršanos un piederības sajūtu ("Quality4Children", 7. standarts).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BSAC "Gaujiena" telpas ir būvētas internātskolas vajadzībām, un tās nerada sajūtu par mājīgu vidi. ▪ BSAC "Gaujiena" aprūpes modelī bērni ir izvietoti istabās pa 2-3, taču atsevišķos gadījumos arī pa vienam; bērniem ir savas mēbeles un personīgās lietas.
6.	Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums ietver aprūpes modeli ar vienu vai vairākiem aprūpes speciālistiem, kas pilda vecāku funkcijas. Bērnu pamatvajadzība ir patstāvīga piesaiste un stabilas attiecības ar aprūpētāju (ANO pamatnostādnes 12. p., Quality4Children 7. standarts).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BSAC "Gaujiena" aprūpes darbs tiek organizēts maiņās, līdz ar to katrs aprūpētājs ir darbā tikai katru ceturto dienu. Aprūpētājiem ir "piesaistīti" noteiktā istabiņā dzīvojoši bērni, kuru sadzīves vajadzībām aprūpētājs seko līdzī un atbalsta tās.
7.	Lēmumos par alternatīvo aprūpi bērnu vēlams paturēt pēc iespējas tuvāk tā pierastajai dzīvesvietai , lai atvieglotu sakarus un bērna potenciālo atkalapvienošanos ar ģimeni un bērna izglītība, kultūras un sociālā dzīve tiktu pēc iespējas mazāk traucēta (ANO pamatnostādnes 11. p.).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tikai daļai bērnu BSAC "Gaujiena" novietojums atbilst nosacījumam par atrašanos tuvāk ierastajai dzīvesvietai, kas potenciāli varētu sekmēt saskarsmi ar ģimeni un tuviniekiem: 4 bērni ir no Apes novada, 2 – no kaimiņu novada (Alūksnes). 5 no 11 bērnu aprūpē netiek īstenots nosacījums par bērnu saglabāšanu pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai.
8.	Aprūpes pakalpojumā ir jāveicina bērna saskarsme ar ģimeni u.c. tuvām personām, kā arī jāīsteno aktīva līdzdalība ģimeņu atkalapvienošanā (ANO pamatnostādnes 53., 81. p., Quality4Children 8. standarts). Bērnu aprūpes iestādei ir pienākums veicināt ģimenes saišu atjaunošanos, kā arī nodrošināt bērnam iespēju tikt ar vecākiem un radniekiem (Metodiskie ieteikumi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Laika periodā 2014.-2016. g. BSAC "Gaujiena" no ģimenēm uzņemto bērnu skaits ievērojami pārsniedz ģimenēs atgriezto bērnu skaitu. Tas var tikt skaidrots ar mazefektīviem pasākumiem ģimeņu atkalapvienošanā, aizbildņu un audžuģimeņu meklēšanā, adopcijas veicināšanā. Bērnu atgriešanas iespējas ģimenē, protams, būtiski ietekmē arī situācija ģimenē, no kuras bērns ir izņemts.

Nr.p.k.	NORMATĪVAIS AKTS	ATBILSTĪBA
1	2	3
	bāriņtiesām un pašvaldības sociālajiem dienestiem, 14. lpp.)	
9.	ANO pamatnostādnes 14. punkts: "bērnu ievietošana institūcijā ir jāizmanto kā pagaidu pasākums uz visīsāko iespējamo laiku ".	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vidējais bērnu uzturēšanās ilgums BSAC "Gaujiena" ir 2 gadi un 5 mēneši), kas liecina par bērnu ilglaicīgu atrašanos institūcijā.
10.	Aprūpes iestādēm ir "sistemātiski jātiecas sagatavot bērnus patstāvīgai dzīvei un pilnīgai integrācijai sabiedrībā , īpaši rūpējoties par viņu sociālajām un dzīves prasmēm" (ANO pamatnostādnes 131., 132. p.; "Quality4Children" 14. standarts).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BSAC "Gaujiena" nepraktizē jauniešu mājas pakalpojumā pieņemto praksi par bērnu daļēji patstāvīgu dzīvi un atbildību par personīgo aprūpi, t.sk. finanšu plānošanu, iepirkšanos, un patstāvīgu ēst gatavošanu. ▪ Jauniešu mājas pakalpojums ir ieteikts 2 DI ietvaros izvērtētajiem un BSAC "Gaujiena" dzīvojošajiem jauniešiem. ▪ Pozitīvi vērtējamās BSAC "Gaujiena" bērnu iespējas iesaistīties lauku darbos, kā arī gūt ienākumus, palīdzot apkārtējiem iedzīvotājiem, lasot ogas un sēnes. ▪ BSAC "Gaujiena" sasaiste ar internātskolu un novietojums tās teritorijā veicina BSAC dzīvojošo bērnu primāru sasaisti un integrāciju ar Gaujienas internātpamatskolas sociālo vidi, kas nodrošina bērniem ne vien dzīvesvietu un aprūpi, bet arī izglītības, brīvā laika pavadīšanu, dažādus atbalsta pakalpojumus (piem., psihologs, sociālais pedagogs, ārstnieciskā vingrošana). ▪ BSAC "Gaujiena" esošajiem bērniem tiek nodrošinātas regulāras maltītes BSAC vai internātskolā; par teritorijas, ēkas un iekārtu kārtību un tīrību rūpējas saimnieciskais personāls. ▪ BSAC "Gaujiena" ciešā sasaiste ar internātpamatskolas vidi ierobežo bērnu integrāciju plašākā sabiedrībā.
11.	Aprūpes iestādei ir jāveicina bērnu piekļuvi izglītībai, veselības u.c. pamatpakalpojumiem (ANO pamatnostādnes 16. p.).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BSAC "Gaujiena" atrašanās Gaujienas internātpamatskolā ietekmē bērnu izglītības iespēju, kā arī citu internātskolas sniegto pakalpojumu izvēli. ▪ BSAC "Gaujiena" dzīvojošo bērnu pieeja veselības aprūpes pakalpojumiem ir ierobežota, jo nepieciešamie speciālisti, kas atrodas 40-45 km apkārtnē ne vienmēr ir pieejami un atbilstoši bērnu vajadzībām, savukārt došanās pie piemērotiem speciālistiem 70-80 km apkārtnē sadārdzina pakalpojuma sniegšanas izmaksas. ▪ Pieejamais sadzīves pakalpojumu klāsts atbilst pamata vajadzībām. ▪ BSAC "Gaujiena" darbinieki norāda, ka bērni nelabprāt iesaistās psihologu sniegtajos pakalpojumos, jo baidās par pakalpojuma laikā pārrunātās informācijas konfidencialitāti.

Nr.p.k.	NORMATĪVAIS AKTS	ATBILSTĪBA
1	2	3
		Psihologa pakalpojumu ciešā sasaiste ar izglītības iestādi, kuru bērni apmeklē un kuras telpās dzīvo, nesniedz apstākļus neuzticības pārvarēšanai.
12.	Ārpusģimenes aprūpes iestādei ir jānodrošina, ka vienas ģimenes bērni atrodas vienā aprūpes vietā un grupā (ANO pamatnostādnes 17. p.; Quality4Children 4. standarts).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BSAC "Gaujiena" aprūpes modelī vienas ģimenes bērniem tiek nodrošināta iespēja dzīvot vienā istabā, ja viņi to vēlas.
13.	Jānodrošina, lai aprūpē esoši bērni netiek stigmatizēti; jāsamazina iespējas identificēt, ka bērns atrodas alternatīvajā aprūpē (ANO pamatnostādnes 95. p.).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BSAC "Gaujiena" bērni ir integrēti Gaujienas internātpamatskolas sociālajā vidē, un tiek asociēti ar to. ▪ BSAC "Gaujiena" un skolas internāta dzīvojamās telpas ir atsevišķi nodalītas, tātad BSAC dzīvojošie bērni tiek nodalīti no pārējiem internātskolas audzēkņiem.
14.	Iestādē ir jābūt pietiekamam skaitam aprūpētāju , kas nodrošina individuālas uzmanības sniegšanu bērnam un iespēju saistīties ar konkrētu aprūpētāju (ANO pamatnostādnes 126. p.).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BSAC "Gaujiena" nodrošinātais aprūpes personāla skaits uz 1 bērnu ir 0,54 (aprūpes personāla likmju skaits uz 1 bērnu – 0,45).
15.	Aprūpes procesam ir jānorisinās saskaņā ar bērna individuālās attīstības plānu (Quality4Children, 6. standarts) jeb rehabilitācijas plānu.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BSAC "Gaujiena" sadarbībā ar pašvaldību sociālo dienestu katram bērnam izstrādā individuālās rehabilitācijas plānu, kurā ir ietvertas bērna intereses un vajadzības.
16.	Aprūpētājiem ir jāsaņem nepārtrauktas apmācības un atbalsts (ANO pamatnostādnes 71., 115. p.; Quality4Children 9. standarts)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ BSAC "Gaujiena" personālam ir ilggadēja pieredze ārpusģimenes aprūpes pakalpojuma sniegšanā institūcijā. ▪ BSAC "Gaujiena" darbinieki iesaistās regulārajās profesionālās pilnveides apmācībās tādā apjomā, kā noteikts normatīvajos aktos. ▪ BSAC "Gaujiena" darbinieki nav īpaši apmācīti darbam ar jauniešiem. ▪ BSAC "Gaujiena" darbiniekiem netiek nodrošinātas supervīzijas. ▪ Visiem BSAC "Gaujiena" darbiniekiem būtu nepieciešamas apmācības ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma sniegšanā.

5. REORGANIZĀCIJAS RISINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

Šajā nodaļā sniegtas rekomendācijas par iespējamajām alternatīvām BSAC "Gaujiena" reorganizācijai, kā arī noteikta DI procesa ietvaros atbalstāmā alternatīva. Atbilstoši ieteiktajai alternatīvai tiek piedāvāti risinājumi ēku un infrastruktūras pielāgošanai un tālākai izmantošanai, kā arī piedāvāti risinājumi personāla tālākai izmantošanai. Tāpat piedāvāts bērnu pārvietošanas plāns, kā arī kopējais BSAC "Gaujiena" reorganizācijas laika plāns un tā īstenošanas finansējuma avoti.

5.1. Pašvaldības vērtējums par BSAC "Gaujiena" attīstību

Saskaņā ar Apes novada pašvaldības pārstāvju pausto nostāju, pašvaldībai nav interese ilgtermiņā saglabāt BSAC "Gaujiena". BSAC "Gaujiena" darbinieki atzīst, ka plāni slēgt BSAC vairākkārt tikusi pārrunāti arī BSAC "Gaujiena" vadītāji. Esošajās BSAC "Gaujiena" telpās pašvaldība saskata iespējas izvietot pirmsskolas izglītības iestādi, kas šobrīd darbojas ēkas pirmajā stāvā. Tas saistīts ar stabilu pieprasījuma pieaugumu pēc pirmsskolas pakalpojumiem Gaujienā. Alternatīvi BSAC "Gaujiena" telpas varētu izmantot O. Vācieša Gaujienas pamatskolas vajadzībām.

Apes pašvaldības pārstāvji norāda, ka BSAC "Gaujiena" nav liela nozīme ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu sniegšanai novadā, jo šobrīd tajā atrodas tikai 4 novada bērni, un bērni prioritāri tiek nodoti aizbildnībā vai ievietoti audžuģimenēs. Jānorāda gan, ka Apes novadā jau ilgstoši nav neviena aktīva audžuģimene, kā arī aptuveni 50% novada bērnu, kas nonāk ārpusģimenes aprūpē, tiek ievietoti tieši BSAC (skat. 7. tabula; detalizēti statistikas dati par ārpusģimenes aprūpes stāvokli Apes novadā ir apkopoti 9. pielikumā). Dati liecina, ka Apes novada bāriņtiesa katru gadu pieņem lēmumu par ārpusģimenes aprūpi vidēji 3-4 bērniem. Situāciju iespējams atslogot, veļot pūliņus audžuģimeņu attīstībā, sniedzot atbalstu aizbildņiem, veicinot adopciju, kā arī stiprinot preventīvo darbu ar ģimenēm un bērniem.

7.tabula: **Dati par ārpusģimenes aprūpi Apes novada bērniem.**
(Avots: VBTAI)

Nr.p.k.	ĀRPUSĢIMENES APRŪPE	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6
1.	Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu kopējais skaits:	10	10	6	9
2.	Bērni, par kuriem bāriņtiesa pārskata gada laikā pieņēmusi lēmumu par ārpusģimenes aprūpi	8	2	2	4
3.	Ģimeņu skaits, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un par kurām bāriņtiesa pārskata gadā ir informējusi pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju	4	4	4	3
4.	Bērnu skaits ģimenēs, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un par kurām bāriņtiesa pārskata gadā ir informējusi pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju	6	5	6	4
3.	Aizbildņu kopējais skaits	2	4	2	3
4.	Audžuģimeņu kopējais skaits	0	0	0	0
5.	Viesģimeņu skaits pārskata gadā	0	0	0	0
6.	Personu skaits, kas pārskata gadā atzītas par adoptētājiem	0	0	0	3

5.2. Alternatīvas BSAC "Gaujiena" tālākai darbībai

1. Alternatīva: slēgt BSAC "Gaujiena"

Esošais aprūpes pakalpojums, kas tiek nodrošināts BSAC "Gaujiena", kā arī infrastruktūra un tās novietojums neatbilst ģimeniskas vides pakalpojuma priekšnosacījumiem. Apes pašvaldība jau šobrīd, kā arī ilgtermiņā turpinās

dot priekšroku tādām aprūpes formām kā aizbildnība un audžuģimenes. Līdz ar to, šis plāns piedāvā slēgt BSAC "Gaujiena", kas ietvertu:

- "Aizvērtu durvju" principa īstenošana no 01.01.2018.;
- Mērķtiecīgu sadarbību ar pašvaldību sociālajiem dienestiem, bāriņtiesām un bērnu ģimenēm, lai veicinātu ģimeņu atkalapvienošanu;
- Bērnu pārvietošanu uz ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu sniegšanas vietām;
- Telpu nodošanu Apes novada pašvaldībai;
- Esošo BSAC "Gaujiena" darbinieku pārkvalifikāciju.

Īstenojot reorganizācijas plānu, BSAC "Gaujiena" darbiniekiem ir jāveido cieša sadarbība ar to novadu pašvaldībām, kuras ir ievietojušas bērnus BSAC "Gaujiena", lai kopīgi risinātu bērnu pārvietošanas iespējas. Bērnu ģimenēs, kuru vecākiem nav liegtas vecāku tiesības, ir mērķtiecīgi un ciešā sadarbībā ar sociālajiem dienestiem jāveicina ģimeņu atkalapvienošana.

1. ALTERNATĪVA: SLĒGT BSAC "GAUJIENA"	
PRIEKŠROCĪBAS	RISKI
<ul style="list-style-type: none">▪ Iespēju robežās tiek atkalapvienotas ģimenes;▪ Audžuģimenēs ievietotie bērni saņem ģimeniskai videi pietuvinātu aprūpes pakalpojumu, kas nodrošina individuālu pieeju un piesaisti;▪ Jauniešu mājas pakalpojums veicina jauniešu sagatavošanu patstāvīgai dzīvei;▪ Salīdzinoši plaša pakalpojumu pieejamība jauniešu auditorijai Smiltenes novadā.	<ul style="list-style-type: none">▪ Nesekmīga ģimeņu atkalapvienošana;▪ Aprūtināta audžuģimeņu atrašana bērniem vecuma posmā 12-14 gadi.

2. Alternatīva: Jauniešu mājas pakalpojuma izveide Apes novadā

Tā kā BSAC "Gaujiena" ir salīdzinoši augsts ārpusģimenes aprūpē esošo jauniešu īpatsvars, tiek rekomendēta alternatīva Apes novadā izveidot jauniešu mājas pakalpojumu. Tas varētu tikt piedāvāts 4-8 Apes novada un/vai apkārtnējo novadu pašvaldību jauniešiem, kas palikuši bez vecāku apgādības. Alternatīvas ietvaros tiktu veiktas sekojošas darbības:

- "Aizvērtu durvju" principa īstenošana no 01.01.2018.;
- Mērķtiecīga sadarbība ar pašvaldību sociālajiem dienestiem, bāriņtiesām un bērnu ģimenēm, lai veicinātu ģimeņu atkalapvienošanu;
- Bērnu pārvietošana uz ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu sniegšanas vietām;
- Jauniešu mājas pakalpojuma izveide, attīstot atbilstošu pakalpojuma infrastruktūru un piesaistot speciālistus;
- Esošo BSAC "Gaujiena" darbinieku pārkvalifikācija.

Šī alternatīva paredz, ka jauniešu pakalpojums var tikt sniegts ne vien Apes, bet arī apkārtnējo novadu (Alūksnes, Valkas, Gulbenes) iedzīvotājiem. Jauniešu mājas pakalpojums ietver jaunieša diennakts aprūpi un nodrošinājumu ar mājokli, jaunieša sociālās un praktiskās dzīves prasmju attīstību, profesijas izvēles un apgūšanas veicināšanu, jaunieša sociāli psiholoģisko atbalstu, jaunieša integrāciju sabiedrībā. Saskaņā Prasībām sociālo pakalpojumu sniedzējiem 46. punktu bērniem jauniešu mājā jānodrošina uzraudzība (vismaz 1 darbinieks diennaktī), kā arī atbilstoši sadzīves apstākļi, tai skaitā dzīvojamo istabu, kurā izvietota ne vairāk kā trīs viena dzimuma aprūpē esošos bērnus, koplietošanas telpu ar galdu, krēsliem un virtuvi ar atbilstošu aprīkojumu. Jauniešu mājas pakalpojums nevar tikt izvietots Gaujienas internātpamatskolas telpās vai teritorijā, lai neveicinātu bērnu pārlieku ciešu integrāciju internātskolas vidē un ar to saistītu izolāciju no apkārtnējās sabiedrības.

Vienlaikus jāatzīmē, ka Apes novadā pieejamo pakalpojumu klāsts jauniešu auditorijai ir salīdzinoši šaurs. Piemēram, Apes novadā ir tikai viena izglītības iestāde, kas nodrošina vidējās izglītības apguvi. Jau šobrīd jaunieši, kas atrodas BSAC "Gaujiena" un mācās vidējās izglītības posmā, dodas izglītoties uz Smiltenes tehnikumu vai tā filiāli Alsviķos.

2. ALTERNATĪVA: JAUNIEŠU MĀJAS PAKALPOJUMA IZVEIDE APES NOVADĀ

PRIEKŠROCĪBAS	RISKI
<ul style="list-style-type: none">▪ Iespēju robežās tiek atkalapvienotas ģimenes;▪ Audžuģimenēs ievietotie un aizbildnībā nodotie bērni saņem ģimeniskai videi pietuvinātu aprūpes pakalpojumu, kas nodrošina individuālu pieeju un piesaisti;▪ Jauniešu mājas pakalpojums veicina jauniešu sagatavošanu patstāvīgai dzīvei;▪ BSAC "Gaujiena" darbinieki var pārkvalificēties jauniešu mājas pakalpojuma sniegšanai.	<ul style="list-style-type: none">▪ Zems pieprasījums pēc jauniešu mājas pakalpojumiem;▪ Ierobežota pakalpojumu pieejamība jauniešu auditorijai Apes novadā;▪ Darbiniekiem nav atbilstoša kvalifikācija un specializācija jauniešu pakalpojuma sniegšanā; nepieciešama esošo BSAC "Gaujiena" darbinieku pārkvalifikācija un/vai atbilstošu speciālistu piesaiste.

5.3. DI ietvaros atbalstāmās reorganizācijas alternatīvas

Šajā nodaļā tiek noteiktas DI procesa ietvaros atbalstāmās BSAC "Gaujiena" reorganizācijas alternatīvas un atbilstoši tam tālākajās nodaļās tiek piedāvāti risinājumi ēku un infrastruktūras pielāgošanai, personāla tālākai izmantošanai, bērnu pārvietošanai, reorganizācijas īstenošanai un finansēšanai.

Analizējot BSAC "Gaujiena" aprūpes modeļa un resursu atbilstību ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma sniegšanai, konstatētas šādas priekšrocības:

- BSAC "Gaujiena" personālam ir ilggadēja pieredze bērnu ārpusģimenes sociālās aprūpes pakalpojuma sniegšanā;
- BSAC "Gaujiena" aprūpes personāls ir ieinteresēts papildināt zināšanas un kompetences, lai sniegtu bērniem un jauniešiem sociālos pakalpojumus.

Vienlaikus konstatēti šādi riski:

- Esošās telpas neatbilst ĢVPP nosacījumiem: BSAC daļa telpas ar pirmsskolas izglītības iestādi un skolas internātu;
- Esošais aprūpes modelis nav pilnībā vērsts uz jauniešu pašaprūpes veicināšanu un sagatavošanu patstāvīgai dzīvei, t.sk. finanšu plānošanu, iepirkšanos, patstāvīgu ēst gatavošanu, pašaprūpi;
- Zems aprūpes personāla skaits uz 1 bērnu;
- BSAC "Gaujiena" darbiniekiem netiek nodrošinātas supervīzijas;
- Liela daļa BSAC ievietoto bērnu ir no attālinātiem novadiem, kas neveicina bērnu atgriešanu bioloģiskajā ģimenē un/vai ievietošanu pie aizbildņa nemainot bērna kultūrvidi;
- Gaujienā pieejamais sadzīves un veselības aprūpes pakalpojumu klāsts ir ierobežots;
- Pašvaldība nav ieinteresēta pakalpojuma saglabāšanā ilgtermiņā;
- Zems pieprasījums pēc ārpusģimenes aprūpes pakalpojuma Apes novada bērniem.

Izvērtējot BSAC "Gaujiena" atbilstību ĢVPP, personāla resursus, ēku infrastruktūras stāvokli, BSAC pieejamību un izvietošanu, kā arī konsultējoties ar Apes novada pašvaldību un BSAC "Gaujiena" vadību un darbiniekiem, **tiek rekomendēts atbalstīt 1. reorganizācijas alternatīvu – slēgt BSAC "Gaujiena"**.

Plānojot un īstenojot BSAC "Gaujiena" slēgšanu, tai skaitā bērnu pārvietošanu, jāņem vērā vairāki nosacījumi:

- Aizvērto durvju principa īstenošana;
- Sadarbība ar pašvaldību sociālajiem dienestiem, bāriņtiesām un bērnu ģimenēm;
- Bērnu atgriešana ģimenēs, nodošana aizbildnim, audžuģimenei vai pārvietošana uz ĢVPP;
- Iesaistīt bērnus lēmuma pieņemšanā.

5.4. Risinājumi ēku turpmākajai izmantošanai un infrastruktūras pielāgojumiem

BSAC "Gaujiena" esošās telpas tiek nodotas Apes pašvaldības pārziņā un pielāgotas Gaujienas pirmsskolas izglītības iestādes vai O. Vācieša Gaujienas pamatskolas vajadzībām.

5.6. Bērnu pārvietošanas plāns

Saskaņā ar Rīcības plānu deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. g. visu darbību īstenošanā ir jāveicina mērķa grupas personu līdzdalība un pašnoteikšanās, bet bērnu jaunu pakalpojumu nodrošināšanai (t.sk. bērnu pārvietošanai) jābalstās individuālajos atbalsta plānos. Neatkarīgi no izvēlētas reorganizācijas alternatīvas, primāri ir jāveicina **ģimeņu atkalapvienošana**, kas jāveic ciešā un profesionālā sadarbībā ar visām iesaistītajām pusēm pirmajā vietā nostādot bērnu vajadzības un intereses. Jāatzīmē, ka 8 no 11 BSAC "Gaujiena" bērniem ir "juridiski brīvi". Gadījumos, ja ģimeņu atkalapvienošana nav iespējama, ir jāveicina visas iespējas ievietot bērnus **ģimenes vidē**, meklējot audžuģimenes un izvērtējot paplašinātās aizbildnības iespējas.

Analizējot BSAC "Gaujiena" esošo bērnu vecuma struktūru un individuālo vajadzību izvērtējumus, var izdarīt pieņēmumus par bērnu pārvietošanas iespējām saskaņā ar DI priekšnosacījumiem (skat. 1. pielikums). Apmēram puse BSAC "Gaujiena" bērnu ir vecuma grupā 11-13 gadi, šiem bērniem ir aktīvi jāmeklē iespējas nonākt aizbildnībā vai audžuģimenes, ko pamato arī DI ietvaros veiktie individuālie novērtējumi, kuri 5 bērnam kā piemērotāko nosaka ievietošanu audžuģimenes, bet 1 ģimenes atkalapvienošana. 6 BSAC "Gaujiena" esošie bērni ir jauniešu vecumā (15-18 g.v.). Jāatzīmē, ka 3 no šiem jauniešiem ir no Apes novada, bet 1 no Ķekavas novada, 1 – Alūksnes novada un 1 – Viļakas novada. DI ietvaros veiktajos izvērtējumos 2 no BSAC "Gaujiena" bērniem kā atbilstošākais ārpusģimenes aprūpes veids ir noteikts **jauniešu mājas pakalpojums**. Ja kāds no jauniešiem, sasniedzot atbilstošu vecumu, vēlētos dzīvot jauniešu mājā, tāda iespēja būtu jānodrošina, vienlaikus ņemot vērā DI nosacījumu, ka ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem un jauniešiem ir jānodrošina kontakta un emocionālās piesaistes uzturēšanas iespēja ar ģimeni un jānovieto tie pēc iespējas tuvāk to izcelsmes vietai.

8. tabula: BSAC "Gaujiena" bērnu pārvietošanas plāns.

(Avots: Autoru izstrādāts)

Nr.p.k.	BĒRNU PĀRVIETOŠANAS ALTERNATĪVAS	BĒRNU SKAITS (INDIKATĪVI)
1	2	3
1.	Ģimeņu atkalapvienošana	11
2.	Viesģimene	5
3.	Bērnu ievietošana ģimenes vidē – aizbildnība	5
4.	Bērnu ievietošana ģimenes vidē – audžuģimene	5
5.	Jauniešu mājas pakalpojums	6
6.	ĢVPP bērniem – ilgstošās aprūpes pakalpojums mazā institūcijā	0

Sekmīgas bērnu pārvietošanas priekšnosacījums ir ciešai, savlaicīgai un mērķtiecīgai starpinstitucionāla sadarbība, kurā iesaistās BSAC "Gaujiena" personāls, pašvaldību, kuru bērni ir ievietoti ārpusģimenes aprūpes institūcijā, sociālo dienestu un bāriņtiesu darbinieki, bērnu un jauniešu bioloģiskās ģimenes. Nepieciešamības gadījumā pašvaldību sociālajiem dienestiem ir jāturpina sniegt ģimeņu atbalsta pakalpojumi arī pēc bērnu atkal ievietošanas ģimenes.

5.7. Risinājumi personāla resursu tālākai izmantošanai

Medicīnas, saimnieciskajam un administratīvajam personālam (7 no 12 darbiniekiem), kas strādā BSAC "Gaujiena", darbs ārpusģimenes aprūpes institūcijā nav vienīgā darba vieta, bet darba pienākumi tiek veikti apvienošanas kārtībā ar darbu Gaujienas internātpamatskolā. Aprūpes personālam (4 aprūpētājas un 1 sociālā aprūpētāja) darbs

BSAC "Gaujiena" ir vienīgā darba vieta. Esošā BSAC "Gaujiena" personāla resursu tālākas nodarbinātības iespējas ir apkopotas 9. tabulā.

9. tabula: BSAC "Gaujiena" darbinieku resursu tālāka izmantošana.
(Avots: Autoru izstrādāts)

Nr.p.k.	PERSONĀLA GRUPAS	KARJERAS IESPĒJAS REORGANIZĀCIJAS ALTERNATĪVĀS
1	2	3
1.	Aprūpes personāls (sociālās audzinātājs, sociālais aprūpētājs, aprūpētājs)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ĢVPP bērniem (Smiltēnē, Valkā vai citur) ▪ Jauniešu māja (Smiltēnē, Valkā vai citur) ▪ Ģimenes asistentu pakalpojumi ▪ Apes novada pašvaldības sociālais dienests ▪ Izglītības asistenti ▪ Audžuģimenes ▪ Gaujienas internātpamatskola ▪ Gaujienas internātpamatskolas pirmsskolas izglītības programma
2.	Medicīnas personāls (medmāsa)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Virešu feldšeru-vecmāšu punkts ▪ Smiltēnes slimnīca, Alūksnes slimnīca ▪ Ojāra Vācieša Gaujienas pamatskola ▪ Gaujienas internātpamatskola
3.	Rehabilitācijas personāls (psihologs)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Apes novada pašvaldības sociālais dienests
4.	Administratīvais personāls (vadītāja, lietvede)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gaujienas internātpamatskola ▪ Jauniešu māja (Smiltēnē, Valkā vai citur) ▪ Apes novada pašvaldības sociālais dienests
5.	Saimnieciskais personāls (strādnieks, pavārs, šoferis)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Saimnieciskā darba veikšana esošajā ēku infrastruktūrā, ja tajā tiek attīstīti sociālie pakalpojumi vai novietoti izglītības pakalpojumi

Īstenojot 1. alternatīvu 5 no pašreizējiem BSAC "Gaujiena" darbiniekiem varētu zaudēt vienīgo darba vietu. 3 no 5 aprūpē tieši iesaistītajiem darbiniekiem darba stāžs BSAC "Gaujiena" pārsniedz 10 gadus (skat. 9. tabula); tikai 1 no tiem ir augstākā izglītība. Tiek apsvērtas iespējas BSAC "Gaujiena" aprūpētājiem strādāt kā auklītēm pirmsskolas izglītības iestādē, kura potenciāli varētu tikt izvietota BSAC "Gaujiena" telpās.

Visi BSAC "Gaujiena" bērnu aprūpes darbinieki vēlētos pārkvalificēties ģimeniskai videi pielāgotu pakalpojumu sniegšanai. Pakalpojumi, kuru sniegšanai darbinieki labprāt pārkvalificētos, ir apkopoti 10. tabulā.

10. tabula: Informācija par BSAC "Gaujiena" personāla darbinieku pārkvalificēšanās izvēlēm.
(Avots: Dati no BSAC "Gaujiena" darbinieku aptaujas)

Nr.p.k.	DARBINIEKS	DARBINIEKU SKAITS, KAS IR IEINTERESĒTI PĀRKVALIFIKĀCIJĀ
1	2	3
1.	Jauniešu māja	4
2.	Dienas centrs	3
3.	Krīzes centrs	1
4.	Audžuģimene	0
5.	Sociālais aprūpētājs	2

Aptaujāti par to, kādas tēmas darbinieki vēlētos apgūt pārkvalificēšanās nolūkos, interešu loks ir samērā plašs (skat. 11. tabula).

11. tabula: Informācija par BSAC "Gaujiena" aprūpes personāla apmācību interesēm.
(Avots: Dati no BSAC "Gaujiena" darbinieku aptaujas)

Nr.p.k.	APMĀCĪBU TĒMA	DARBINIEKU SKAITS, KAM INTERESĒ APMĀCĪBU TĒMA
1	2	3
1.	Darbs ar bērniem, kuriem ir mācīšanās un uzvedības grūtības	4
2.	Darbs ar atkarīgiem bērniem un jauniešiem	4
3.	Darbs ar grūti audzināmiem, sodītiem jauniešiem	4
4.	Uzvedības problēmas un mācību šķēršļi bērniem no sociālā riska ģimenēm	2
5.	Bērnu tiesību aizsardzība	2

Kā alternatīvas iespēja pastāv BSAC darbinieku pārkvalifikācija ģimenes asistentu pakalpojuma sniegšanai. Saskaņā ar Apes pašvaldības sociālā dienesta mājas lapā sniegto informāciju, šāds pakalpojums šobrīd netiek sniegts. Ģimenes asistentu pakalpojuma attīstība ir nozīmīga, atbalstot audžuģimenes un aizbildņus, un jo īpaši īstenojot preventīvo darbu ar ģimenēm, kurās pastāv risks bērnu apgādības pārtraukšanai.

Pastāv iespēja arī pašreizējām BSAC "Gaujiena" aprūpētājām veidot audžuģimenes, kļūstot, piemēram par kādu no specializētajām audžuģimenēm, kuru attīstības stratēģiju šobrīd atbalsta un veido LM. Lai to īstenotu, būtu nepieciešamas darbinieku apmācības.

Kā cita alternatīva tiek saskaņota arī aprūpētāju iesaistīšana Gaujienas pirmsskolas izglītības iestādes pakalpojumā, veidot auklīšu pienākumus.

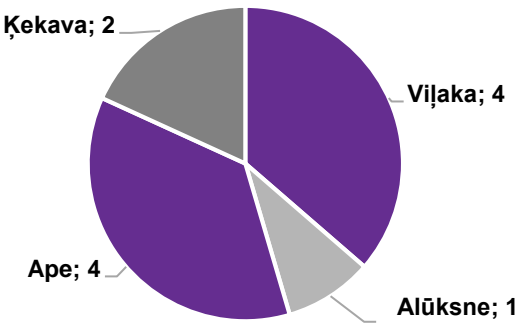
5.9. Finansējums un tā avoti

BSAC "Gaujiena" vadība un Apes novada pašvaldība neplāno attīstīt BSAC pašlaik sniegtos pakalpojumus atbilstoši Prasībām sociālo pakalpojumu sniedzējiem un reorganizācijas plānā sniegtajām rekomendācijām, līdz ar to netika veikti aprēķini par nepieciešamo finansējumu un tā avotiem BSAC reorganizācijas plāna īstenošanai ESF projekta "Vidzeme iekļauj" ietvaros.

6. PIELIKUMI

1. PIELIKUMS: Dati par BSAC "Gaujiena" bērniem

KATEGORIJA	Nr.p.k.	DATI														
	1	2														
SKAITS (BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)	1.	kopskaits (uz 01.06.2017.): 11														
	2.	skaita dinamika (2012. – 2017.):	<table border="1"> <caption>Skaita dinamika (2012. – 2017.)</caption> <thead> <tr> <th>Gads</th> <th>Skaitis</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2012</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>2016</td> <td>15</td> </tr> <tr> <td>2017</td> <td>11</td> </tr> </tbody> </table>	Gads	Skaitis	2012	20	2013	19	2014	20	2015	17	2016	15	2017
Gads	Skaitis															
2012	20															
2013	19															
2014	20															
2015	17															
2016	15															
2017	11															
VECUMS (VPR sniegtie dati)	3.	11 gadi, skaits:	1													
	4.	12 gadi, skaits:	2													
	5.	13 gadi, skaits:	2													
	6.	15 gadi, skaits:	1													
	7.	16 gadi, skaits:	1													
	8.	17 gadi, skaits:	4													
DZIMUMS (VPR sniegtie dati)	9.	meitenes, skaits:	3													
	10.	zēni, skaits:	8													
"JURIDISKI BRĪVO" BĒRNU VECUMS (BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)	11.	12 - 17 gadi (ieskaitot), skaits:	8													
ETNISKĀ PIEDERĪBA (BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)	12.	latviešu:	11													
RELIGISKĀ PIEDERĪBA (BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)	13.	netiek uzskaitīts:	☒													
IZGLĪTĪBA (BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)	14.		Kopskaits	Speciālās izglītības programmās												
	15.	1.-4.klase:	1	0												
	16.	5.-9.klase:	6	3												
	17.	arodizglītība:	3	0												
	18.	neapmeklē izglītības iestādes:	Viens bērns neapmeklē mācību iestādi.													
	19.		ir, skaits:	0												

KATEGORIJA	Nr.p.k.	DATI	
		1	2
INVALIDITĀTE (BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)	20.	nav, skaits:	11
BĒRNI, KURIEM IR KONSTATĒTI FT (BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)	21.	redzes traucējumi, skaits:	3
		cits, skaits:	1 (logopēdiski traucējumi)
		kopskaits:	3
IEMESLI, KĀDĒĻ BĒRNI NONĀCA BSAC (VPR sniegtie dati)	22.		
PAŠVALDĪBA NO KURAS BĒRNS IR IESTĀJIES BSAC "GAUJIENA":	23.		
BĒRNU ĢIMENES SAITES (BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)	24.	uztur saites ar ģimeni, skaits:	4
	25.	neuztur saites ar ģimeni, skaits:	7
	26.	uztur saites ar radniekiem, skaits:	8

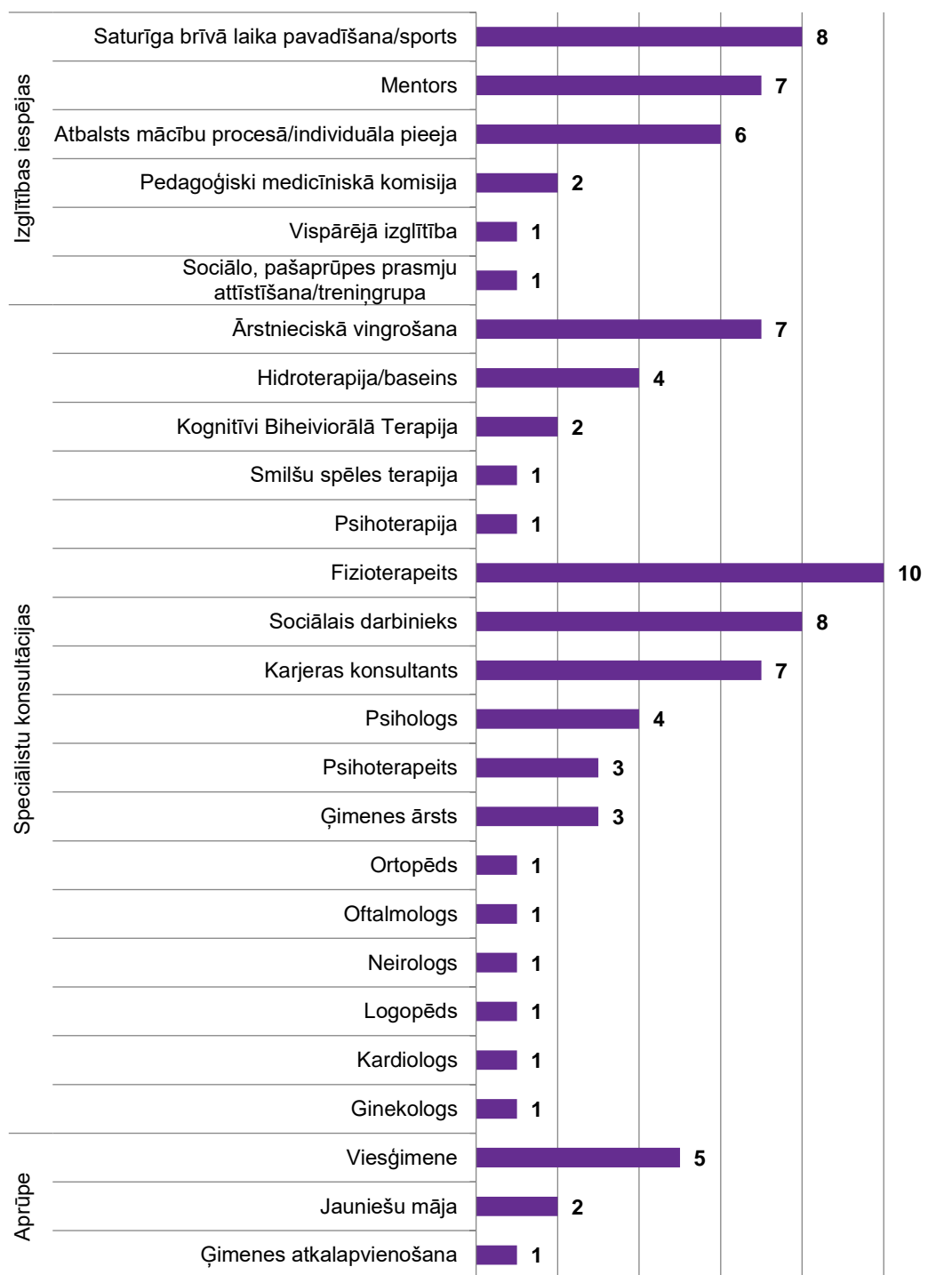
KATEGORIJA	Nr.p.k.	DATI	
	1	2	
BĒRNU SAITES AR RADINIEKIEM (BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)	27.	neuztur saites ar radiniekiem, skaits:	3
BĒRNU SAVSTARPĒJA RADNIECĪBA (BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)	28.	Ģimeņu skaits, no kurām BSAC "Gaujiena" pašlaik atrodas vairāk par 1 bērnu:	2
		Kopējais brāļu/māsu skaits:	4
BĒRNU VIDĒJAIS UZTURĒŠANĀS ILGUMS BSAC (VPR sniegtie dati)	29.	2 gadi un 5 mēneši, atkārtoti BSAC "Gaujiena" atgriezušies 2 bērni	

2. PIELIKUMS: BSAC "Gaujiena" personāls (dati uz 01.06.2017.)

Nr.p.k.	DARBINIEKI		DATI
1	2		3
1.	Kopējais darbinieku skaits:		12
2.	Kopējais likmju skaits:		7,45
3.	Dalījums pēc vecuma:	18-29 g.	0
		30-39 g.	0
		40-49 g.	7
		50-59 g.	4
		60-69 g.	1
		> 70 g.	0
4.	Dalījums pēc dzimuma:	Vīrieši	2
		Sievietes	10
5.	Dalījums pēc dzīvesvietas:	Apes novads (Gaujienas, pagasti)	12

(Avots: BSAC "Gaujiena" sniegtie dati)

3. PIELIKUMS: BSAC “Gaujiena” bērnu vajadzību izvērtējumu apkopojums

(Avots: VPR apkopojums par bērnu BSAC “Gaujiena” individuālajām vajadzībām)

4. PIELIKUMS: BSAC "Gaujiena" ēkas tehniskā stāvokļa novērtējums (dati uz 29.06.2017.)

Nr.p.k.	ĒKAS DAĻA, KONSTRUKCIJA	APRAKSTS, ESOŠĀS PROBLĒMAS	TEHNISKĀ STĀVOKĻA NOVĒRTĒJUMS
1	2	3	4
1.	Ēkas vispārējais stāvoklis:		
1.1	Fasāde	Ķieģeļu mūra fasāde. Ēkas daļā, kurā ir neizvirzītie balkoni, lietus ūdens bojā ēkas fasādes konstrukciju. Ieejas mezglos pakāpieni izdrupuši.	Vidējs
1.2	Logi, durvis	PVC logi. Visā ēkā pirms 5 gadiem nomainīti logi. Durvis pārsvarā koka, PVC ārdurvis. Telpās, kurās uzturas aprūpējamie, logiem drošības apsvērumu dēļ ir noņemti loga rokturi (nav iespējams brīvi atvērt logu).	Labs
1.3	Jumts	Bituminizēts jumta segums	Vidējs
1.4	Iekštelpas	Visā ēkā pirms 5 gadiem ir veikts remonts - nomainīti logi, veikts kosmētiskais remonts. Telpās, kurās uzturas bērni šobrīd ir nolietotojās un nepieciešams kosmētiskais remonts.	Vidējs
1.5	Sanitārtehniskais stāvoklis		Atbilstošs
1.6	Ugunsdrošība un evakuācija	Telpās ir izvietotas evakuācijas shēmas un ugunsdzēsības aparāti. Evakuācijas ceļi un izejas ir nodrošinātas.	Atbilstošs
2.	Inženiertīkli:		
2.1	Apkure	Ēka tiek apsildīta ar centrālo skolas un aprūpes iestādes apkures sistēmu, pielietojot malkas apkures katlu. Pirms 5 gadiem ir nomainītas apkures sistēmas caurules. Sildķermeņi - čuguna radiatoru ir atstāti vecie. Sistēma savu funkciju pilda.	Labs
2.2	Ventilācija	Ēkā pārsvarā ir dabīgā ventilācija. Mākslīgā ventilācija ir kopīgajā virtuvē - uzstādīta jauna nosūces sistēma. Pārējā ēka un tajā ēkas daļā, kurā uzturas aprūpējamie bērni ventilācija ir dabīgā. Gaiss atsevišķās telpās ir piesmacis, jo telpa nav bijusi vēdināta.	Vidējs
2.3	Elektroapgāde	Elektroinstalācija atsevišķās ēkas daļās ir nomainīta.	Labs
2.4	Sadzīves kanalizācija	Sanitārajos mezglos kanalizācijas sistēma ir pārbūvēta.	Labs
2.5	Ūdensvads	Izbūvēta jauna ūdensapgādes sistēma - nomainītas caurules.	Labs
2.6	Citas sistēmas	Ugunsdzēsības trauksmes un apziņošanas signalizācija	Labs
2.7	Ārējie inženiertīkli	Ūdensapgāde, kanalizācija un elektroapgāde ir pieslēgta pie centralizētajiem tīkliem.	-
3.	Infrastruktūra:		
3.1	Teritorija	Blakus internātskolai un bērnu aprūpes iestādei atrodas skolas stadions, kurā ir izbūvēts mūsdienīgs skrejceļiņš. Stadionā atrodas futbola vārti, volejbola stabi, līdztēkas. Pie pašas skolas atrodas dažādi sporta un atpūtas rīki.	Apmierinošs

(Avots: Būvspeciālista veiktais novērtējums)

5. PIELIKUMS: BSAC "Gaujiena" ēkas un telpu fotofiksācija

1. Ēkas fasāde. Iekšējie balkoni, ieejas mezgls, virspamats cieš no mitruma ietekmes.

2. Ēkas fasāde. Iekšējie balkonu sienas cieš no mitruma ietekmes.

3. Sociālā darbinieka kabinets

4. Aprūpētājas telpas griesti. Saplaisājušu paneļu savienojumu vietās.

5. Bērnu istaba

6. Čuguna radiators ar termoregulējošu vārstu

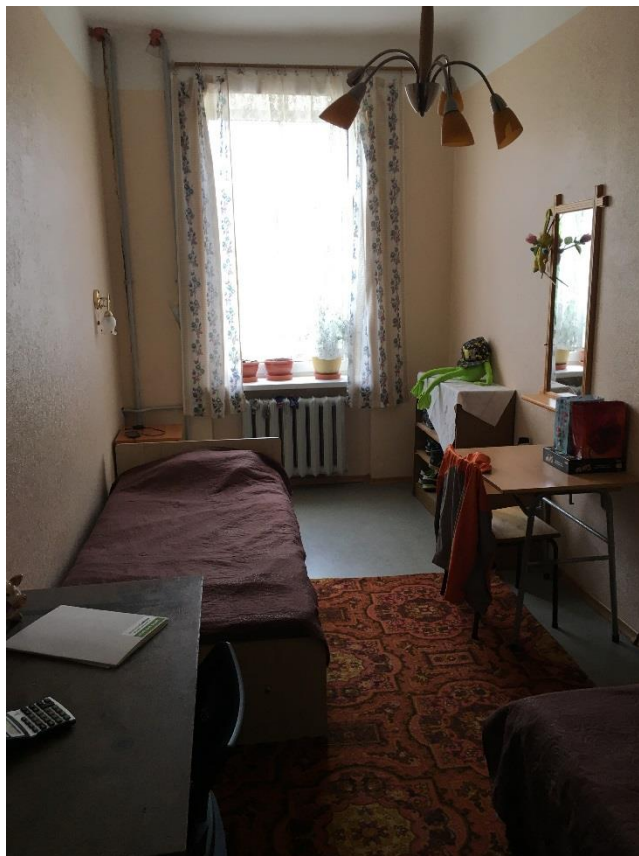
7. Bērnu istaba. PVC logs.

8. Logu vērtnei noņemts rokturis drošības apsvērumu dēļ

9. Ventilācijas restītes, apziņošanas skaļruņi, gaismekļi

10. Bērnu istabā 2 personām

11. Sanitārais mezgls

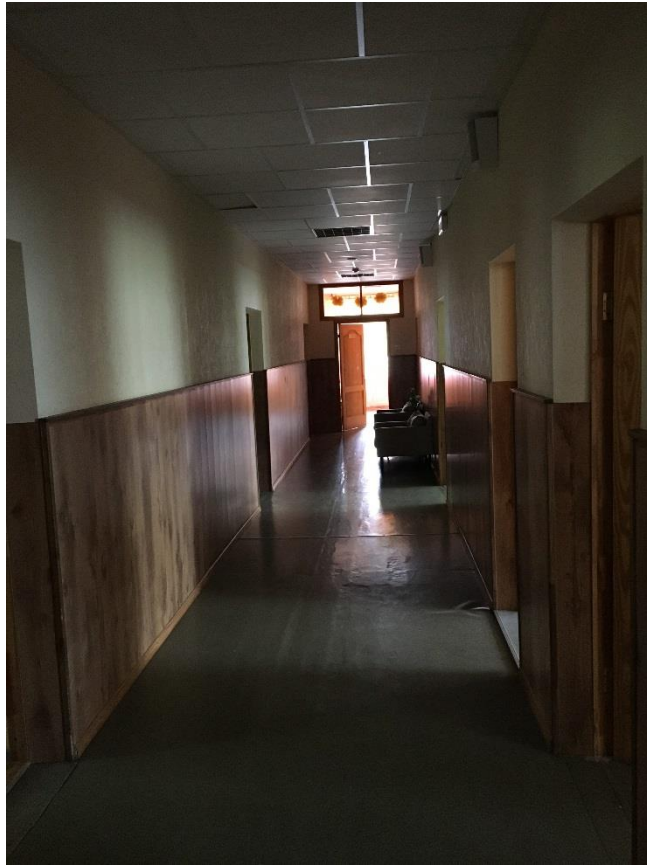
12. Dušas

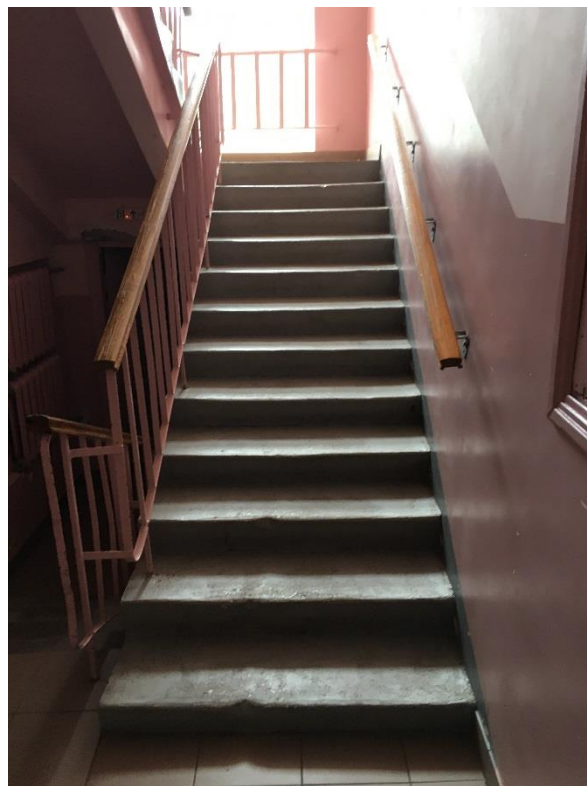
13. Tualetes kabīnes

14. Virtuve

15. Gaitenis

16. Kāpu telpa

17. Atpūtas telpa

18. Skolas ēdamzāle

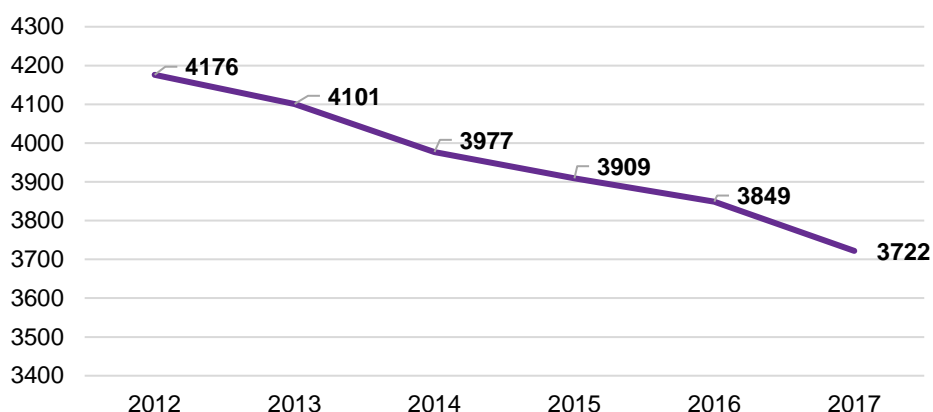
19. Skolas virtuve. Nosūces sistēma

20. Sporta stadions ar aprīkojumu

(Avots: Būvspeciālista veiktais novērtējums)

6. PIELIKUMS: Iedzīvotāju skaita izmaiņas Apes novadā (no 01.01.2012. līdz 01.01.2017.)

(Avots: PMLP)

7. PIELIKUMS: BSAC "Gaujiena" pieejamie veselības speciālisti

Nr.p.k.	VESELĪBAS IESTĀDE UN PIEEJAMIE SPECIĀLISTI	ATTĀLUMS LĪDZ BSAC "GAUJIENA" KM
1	2	3
1.	SMILTENES SARKANĀ KRUSTA SLIMNĪCA (acu ārsts; ambulatorās nodaļas virsmāsa; arodslimību ārsts; endokrinologs; ginekologs; ģimenes ārsts; internists; kardiologs ; ķirurgs ; neirologs; oftalmologs; onkologs; otolaringologs Psihiatrs; radiologs; rehabilitācijas un fizikālās; medicīnas ārsts; traumatologs, urologs; USG ārste; zobu tehniķis)	36
2.	ALŪKSNES SLIMNĪCA (anesteziologs, reanimatologs; fizikālās un rehabilitācijas medicīnas ārsts; fizioterapeits; gastroenterologs; ginekologs, dzemdību; speciālists; kardiologs; ķirurgs; nefrologs; otolaringologs; pediatrs; traumatologs, ortopēds; urologs; USS ārsts)	46
3.	ALŪKSNES PRIMĀRĀS VESELĪBAS APRŪPES CENTRS (endokrinologs; fizikālās medicīnas māsa, masieris; ģimenes ārsts; ķirurgs; narkologs; neirologs; onkologs ķīmijterapeits; podologs; psihiatrs; radiologs-diagnosts, USG metodes ārsts)	47
4.	CITI PIEEJAMIE SPECIĀLISTI MEDICĪNAS PAKALPOJUMI	
4.1.	Ģimenes ārsts	24
4.2.	Ģimenes ārsts	24
4.3.	Bule Anželika - ārsta prakse dermatoloģijā un veneroloģijā	47
4.4.	Ingas Žīgures ārsta prakse, otolaringologs	47

Nr.p.k.	VESELĪBAS IESTĀDE UN PIEEJAMIE SPECIĀLISTI	ATTĀLUMS LĪDZ BSAC "GAUJIENA" KM
1	2	3
5.	CITAS PIEEJAMĀS VESELĪBAS IESTĀDES	
5.1.	Virešu feldšeru-vecmāšu punkts	13
5.2.	Feldšeru-vecmāšu punkts Grundzālē	14
5.3.	Trapenes feldšeru-vecmāšu punkts	15
5.4.	Bilskas feldšeru punkts	26
5.5.	Blomes pagasta feldšeru - vecmāšu punkts	43
5.6.	Launkalnes pagasta feldšerpunkts	44

(Avoti: http://www.smiltene.lv/noderigas_informacija/open/84; <http://www.aluksnesslimnica.lv/pacientiem.html>; <http://aluksnespoliklinika.lv/darbalaiqi>; http://www.smiltene.lv/veselibas_aprupes_pakalpojumi; <http://lvmed.lv/fizioterapeits>)

8. PIELIKUMS: Izglītības iestāžu pieejamība

Nr.p.k.	IZGLĪTĪBAS IESTĀDES	ATTĀLUMS LĪDZ BSAC "Gaujiena", KM
1	2	3
PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES		
1.	Apes pirmsskolas izglītības iestāde „Vāverīte”	27,8
2.	Gaujienas internātpamatskola (sākumskolas programma)	0
VIDĒJĀS IZGLĪTĪBAS IESTĀDES		
3.	Vidagas Sikšņu pamatskola	12,8
4.	Ojāra Vācieša Gaujienas pamatskola	0,45
5.	Gaujienas internātpamatskola	0
6.	Trapenes pamatskola	15,2
7.	Dāvja Ozoliņa Apes vidusskola	24,2
PROFESIONĀLĀS IEVIRZES IZGLĪTĪBAS IESTĀDES		
8.	Gaujienas mūzikas un mākslas skola	1
9.	Alūksnes mūzikas skolas – Apes mācību punkts	23,9

(Avots: Apes novada pašvaldības mājaslapa)

9. PIELIKUMS: Ārpusģimenes aprūpe Apes novadā

Nr.p.k.	ĀRPUSĢIMENES APRŪPE	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6
1.	Ģimeņu skaits, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un par kurām bāriņtiesa pārskata gadā ir informējusi pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju	4	4	4	3
2.	Bērnu skaits ģimenēs, kurās netiek pietiekami nodrošināta bērna attīstība un audzināšana un par kurām bāriņtiesa pārskata gadā ir informējusi pašvaldības sociālo dienestu vai citu atbildīgo institūciju	6	5	6	4
3.	Personu skaits, kurām pārskata gadā ar bāriņtiesas lēmumu pārtrauktas aizgādības tiesības	6	4	0	1
4.	Personu skaits, kurām pārskata gadā ar bāriņtiesas lēmumu atjaunotas pārtrauktās bērna aizgādības tiesības	3	4	2	0
5.	Bērnu skaits, kuru vecākiem pārskata gadā pārtrauktas bērna aizgādības tiesības:	8	2	0	2
5.1.	<i>no tiem vecuma grupā 0-3 gadi</i>	4	1	0	0
5.2.	<i>no tiem vecuma grupā 4-12 gadi</i>	1	1	0	2
5.3.	<i>no tiem vecuma grupā 13-17 gadi</i>	0	0	0	0
6.	Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaits	10	10	6	9
6.1.	<i>No tiem ievietoti audžuģimenēs</i>	0	0	0	1
6.2.	<i>No tiem ievietoti aizbildņa ģimenēs</i>	1	3	2	4
6.3.	<i>No tiem ievietoti ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās</i>	9	7	4	4
7.	Adoptējamo bērnu skaits, kuri pārskata gadā atradās ārpusģimenes aprūpē	2	5	2	4
8.	Bērni, par kuriem bāriņtiesa pārskata gada laikā pieņēmusi lēmumu par ārpusģimenes aprūpi	8	2	2	4
8.1.	<i>No tiem ievietoti audžuģimenēs</i>	0	0	0	1
8.2.	<i>No tiem ievietoti aizbildņa ģimenēs</i>	0	1	2	2
8.3.	<i>No tiem ievietoti ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās</i>	8	1	0	1
9.	Aizbildņu kopējais skaits	2	4	2	3
10.	Personu skaits, kuras ar bāriņtiesas lēmumu ieceltas par aizbildni bērnam, ja aizbildnība nodibināta pirmreizēji (pārskata gadā)	0	1	2	1
11.	Viesģimeņu skaits pārskata gadā	0	0	0	0
12.	Audžuģimeņu kopējais skaits	0	0	0	0
12.1.	<i>No tā audžuģimeņu skaits, kurās nav ievietoti bērni</i>	0	0	0	0
12.2.	<i>No tā audžuģimeņu skaits, kuri pamatoti nevar uzņemt bērnus, par ko rakstiski informēta bāriņtiesa</i>	0	0	0	0
13.	Audžuģimeņu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu piešķirts audžuģimeņu statuss pārskata gadā	0	0	0	0

Nr.p.k.	ĀRPUSĢIMENES APRŪPE	2013	2014	2015	2016
1	2	3	4	5	6
14.	Audžuģimeņu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu atņemts audžuģimenes statuss pārskata gadā	0	0	0	1
15.	Audžuģimeņu skaits, kurām ar bāriņtiesas lēmumu izbeigts audžuģimeņu statuss pārskata gadā	0	0	0	0
16.	Personu skaits, kas pārskata gadā atzītas par adoptētājiem	0	0	0	3